ICS ADVISEURS

MOERDIJK

Borgesius stichting

de Waarden basisonderwijs

abbo kindcentra Dat groeit lekker op!

obo stichting markland college

IHP PO & VO Moerdijk

Opdrachtgever
Gemeente Moerdijk

Datum
4 december 2025

Referentienummer
2240320/20251204vm

Auteur(s)
Onno Damen
Sandra Kolen

Onderdeel van **ICS Ruimteregie Groep BV**

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
1.1 Aanleiding 4
1.2 Status IHP 4

2. Visie op onderwijs en onderwijshuisvesting 6
2.1 Onderwijsaanbod 6
2.2 Doorlopende ontwikkellijn 7
2.3 Passend en inclusiever onderwijs en kinderopvang 7
2.4 Voorzieningen 9
2.5 Flexibiliteit, ruimtegebruik en toekomstbestendigheid 13
2.6 Duurzaamheid en gezondheid 14

3. Type maatregelen IHP 17
Maatregel 1: (Vervangende) Nieuwbouw 17
Maatregel 2: Levensduurverlengende renovatie 18
Maatregel 3: In stand houden 20
Maatregel 4: Afstoten 20

4. Huisvestingsscenario's per kern 21
4.1 Kern: Klundert 23
4.1.1 RKBS De Rietvest, CBS De Molenvliet en CBS Het Bastion 23
4.1.2 SBO Het Palet 23
4.2 Kern: Moerdijk 25
4.2.1 IBS De Klaverhoek 25
4.3 Kern: Heijningen 27
4.3.1 Het Kompas 27
4.4 Kern: Fijnaart 29
4.4.1 De Fijne Aarde 29
4.4.2 OBS De Springplank 29
4.5 Kern: Noordhoek 31
4.5.1 KC Sint Jozef 31
4.6 Kern: Standdaarbuiten 33
4.6.1 RKBS Aventurijn 33
4.7 Kern: Zevenbergen 35
4.7.1 KC De Boemerang 35
4.7.2 RKBS De Neerhof 36
4.7.3 KC De Arenberg 36
4.7.4 De Regenboog 37
4.7.5 RKBS De Toren 37
4.7.6 Markland College Zevenbergen 38
4.7.7 Zevenbergen Oost 39
4.8 Kern: Willemstad 40
4.9 Kern: Zevenbergschen Hoek 40

5. Voorzieningen bewegingsonderwijs 41

6. Financiën 42
6.1 Totale investering IHP 42
6.2 Uitgangspunten 43
6.3 Fasering 44
6.4 Stopjaren 44

7. Slotsom en werkafspraken 45
7.1 Slotsom 45
7.2 Aanbevelingen 45

De inhoud van deze uitgave is eigendom van ICS Adviseurs B.V. te Zwolle. Enkel de opdrachtgever waarmee ICS Adviseurs B.V. een overeenkomst is aangegaan, heeft een gebruiksrecht voor deze uitgave. De inhoud en omvang van dat gebruiksrecht zijn vastgelegd in de algemene voorwaarden van ICS Adviseurs B.V., gedeponeerd bij de Rechtbank Overijssel onder nummer 9/2021, dan wel in de overeenkomst zoals hiervoor bedoeld. Elk ander gebruik van deze uitgave, door opdrachtgever en of derden is uitgesloten, inhoudende dat niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, via internet, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ICS Adviseurs B.V.

2240320/20251204vm | www.icsadviseurs.nl

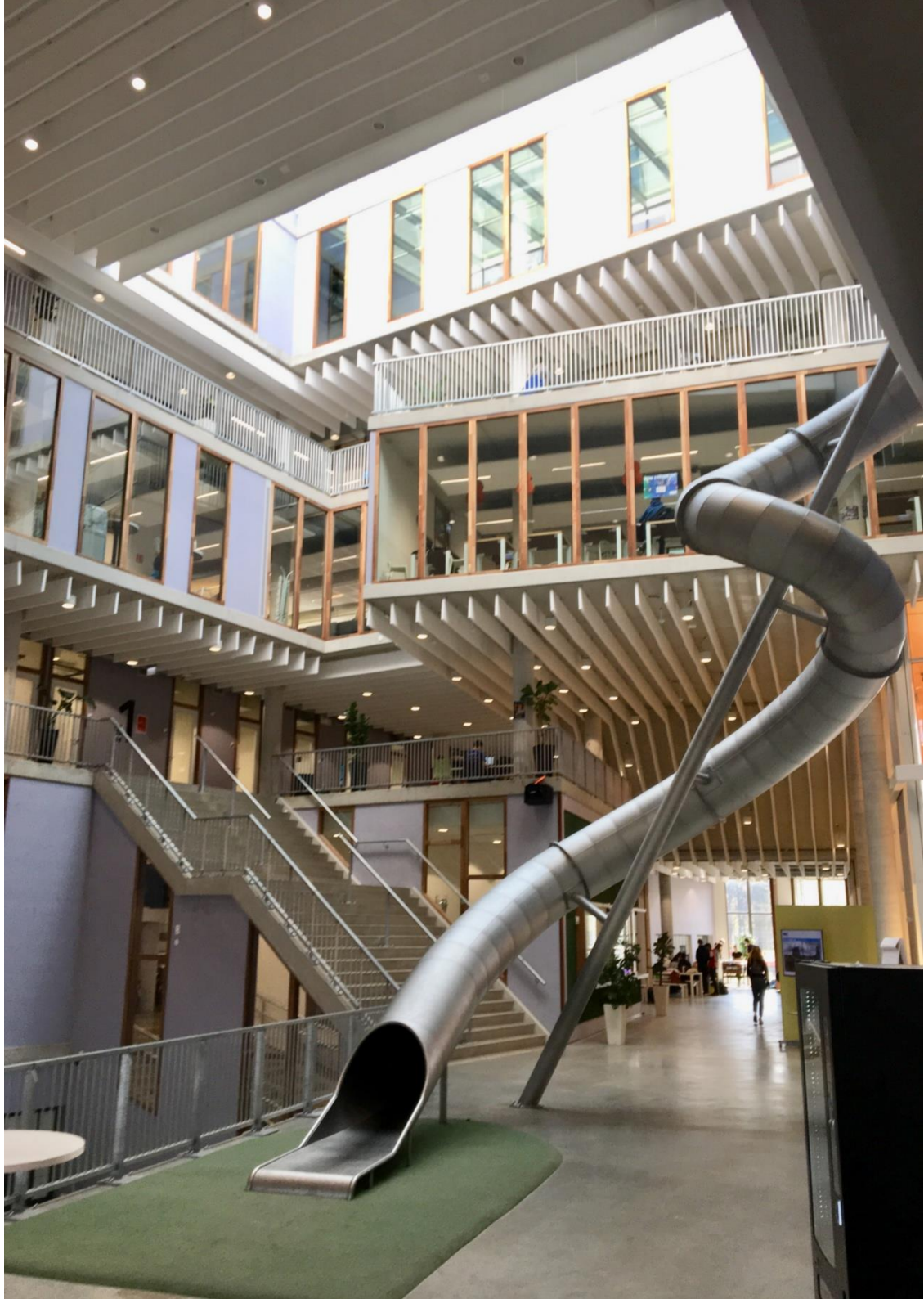

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Dit Integraal Huisvestingsplan (hierna: IHP) is opgesteld door de gemeente Moerdijk voor de periode 2025-2041. Dit IHP biedt de gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties een dynamisch beleidsperspectief, geborgd in een gedragen en transparant uit te voeren meerjaren huisvestingsplan. Daarmee sluit het IHP aan op het beleidskader maatschappelijke accommodaties van de gemeente Moerdijk. Dit plan geeft houvast aan hoe om te gaan met investeringen in gebouwen voor onderwijs en kinderopvang, zodat er in de gemeente Moerdijk een duurzame en gezonde onderwijs- en kinderopvangomgeving kan worden voortgezet. Naast de ontwikkelingen van het leerlingenaantal en de technische staat van de gebouwen zijn meer kwalitatieve vragen aan de orde geweest, zowel ten aanzien van de functionaliteit van de gebouwen als ontwikkelingen in het aanbod van onderwijs- en kinderopvangvoorzieningen. Het IHP geeft daarmee inzicht in de grootste knelpunten en geeft helderheid over de gewenste oplossingsrichtingen. Hierbij dient tevens aandacht te zijn voor zowel korte- als langere termijn oplossingen.

Het voorliggende IHP is opgesteld onder begeleiding van ICSadviseurs en in samenwerking met de schoolbesturen van het primair- en voortgezet onderwijs en vertegenwoordigers van de gemeente.

Het IHP biedt een perspectief voor de schoollocaties voor de komende 16 jaar.

1.2 Status IHP

Het IHP vormt een perspectief om alle besluiten rond investeringen in huisvesting de komende jaren langs te leggen en kan iedere vier jaar worden geactualiseerd.

Het IHP is als het ware een koersdocument en geen blauwdruk. Op deze manier blijft flexibiliteit (beargumenteerd) behouden.

Het is aan alle partijen om te waarborgen dat projecten en daaraan gekoppelde investeringen mogelijk zijn. Een vertraging in één project heeft niet automatisch gevolgen voor de planning van daaropvolgende projecten. Alleen wanneer projecten functioneel of planmatig aan elkaar zijn gekoppeld, bijvoorbeeld door het opeenvolgend gebruik van tijdelijke huisvesting, kan een verschuiving in één project impact hebben op de planning van andere projecten. De gemeenteraad stelt het IHP 2025-2041 met het uitvoeringsprogramma en de tijdsplanning vast met hierin het jaar van de geplande ingebruikname van de (vervangende) nieuwbouw dan wel renovatie van het huidig schoolgebouw. Omdat bouwprojecten doorgaans een lange doorlooptijd kennen, wordt het onderwijshuisvestingvoorbereidingskrediet in de regel drie jaar voor de geplande ingebruikname beschikbaar gesteld. Het uitvoeringsprogramma zal bij (vervangende) nieuwbouw vervolgens projectmatig opgepakt worden door de gemeente en het schoolbestuur. Het bouwheerschap ligt in beginsel bij het betreffende schoolbestuur. Wanneer sprake is van de ontwikkeling van een multifunctionele accommodatie (MFA[1]), waarin naast de school en kinderopvang ook andere maatschappelijke functies worden ondergebracht, dan vindt dit plaats onder leiding en verantwoordelijkheid van de projectmanager(s) van de gemeente met de daarbij gehanteerde stappen en fasen (onder andere startdocument, locatiekeuze onderzoek, haalbaarheidsonderzoek op gekozen locatie, aanbesteding architect en aannemer, geraamde concrete kostenbegroting en realisatie, en bestuurlijke besluitvorming). Naar alle waarschijnlijkheid zal bij een MFA worden gewerkt met gedelegeerd bouwheerschap[2], zoals eerder is toegepast bij het project MFA Willemstad. Gemeente, schoolbesturen en andere partijen leggen per project duidelijke afspraken vast. Ook bij renovatie is het betreffende schoolbestuur bouwheer, tenzij er andere maatschappelijke functies bij betrokken zijn of het schoolbestuur om moverende redenen wil afzien van het bouwheerschap en de gemeente bereid is het bouwheerschap op zich te nemen.

[1] Bij de ontwikkeling van de MFA wordt uitgegaan van een constructie op basis van een vereniging van eigenaars (VvE). De gemeente is economisch eigenaar van het gebouw, terwijl het schoolbestuur juridisch eigenaar is van de onderwijscapaciteit. Deze onderwijscapaciteit wordt door de gemeente in gebruik gegeven aan het schoolbestuur,

[2] De gemeente treedt op als bouwheer namens de schoolbesturen. Schoolbesturen en andere gebruikers blijven betrokken in de besluitvorming via een stuurgroep en projectgroep.

Het IHP biedt een langere termijnperspectief, desondanks neemt de gemeenteraad voor elk project een apart besluit.

2. Visie op onderwijs en onderwijshuisvesting

In dit hoofdstuk is de visie op onderwijs- en kinderopvang(huisvesting) beschreven. De visie vormt het fundament voor het IHP. In een interactieve werksessie, met vertegenwoordigers van de schoolbesturen en de gemeente, zijn de ontwikkelingen benoemd die van invloed zijn op onderwijs(huisvesting) in gemeente Moerdijk.

De vraag die centraal staat is: *"Wat willen we de kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar in Moerdijk bieden?"*. Aan de hand van verschillende thema's wordt in dit hoofdstuk antwoord gegeven op deze vraag.

Vanuit visie is gezamenlijk bepaald aan welke ambities er de komende jaren gewerkt gaat worden. Het zorgen voor passende, toekomstbestendige en duurzame huisvesting is belangrijk omdat de huisvesting actief bijdraagt aan het realiseren van deze ambities. Deze ambities krijgen daarom ook een plek in het IHP.

2.1 Onderwijsaanbod

De gemeente Moerdijk bestaat uit 11 karakteristieke plaatsen: Fijnaart, Moerdijk, Heijningen, Willemstad, Zevenbergen, Langeweg, Helwijk, Zevenbergschen Hoek, Noordhoek, Klundert en Standdaarbuiten. In 9 van deze 11 kernen is op het moment minimaal één primair onderwijs school aanwezig. In de kern Zevenbergen is daarnaast ook een voortgezet onderwijs school gevestigd. De kern Klundert beschikt over een speciaal basisonderwijs voorziening.

De ambitie is om het huidige onderwijsaanbod te behouden (dit geldt ook voor scholen in kernen die niet zijn aangemerkt als voorzieningenkern). Deze ambitie sluit aan bij de omgevingsvisie, waarin blijvend aandacht is voor woningbouw in de kleinere kernen. Nieuwe woningbouw kan bijdragen aan een groeiend leerlingenaantal, wat het voor schoolbesturen en kinderopvangorganisaties beter haalbaar maakt om de voorzieningen in stand te houden. Bij scholen of kinderopvanglocaties met een kleinere schaalgrootte wordt een beargumenteerde afweging gemaakt, op basis van kwaliteit en financiële haalbaarheid, door schoolbesturen of kinderopvangorganisaties over het bestaansrecht. Het mandaat voor deze afweging ligt bij deze organisaties.

Het wel of niet realiseren van nieuwe woningbouw heeft impact op de voorzieningen. De gemeente kan dat in haar woningbouwplannen meewegen in het maken van keuzes en benoemen van uitbreidingslocaties voor woningbouw.

Omgevingsvisie 2040

In de omgevingsvisie zet de gemeente Moerdijk in op Zevenbergen als verstedelijkingskern en Fijnaart, Klundert en Willemstad als voorzieningenkernen. In Zevenbergen wordt ingezet op een regionaal voorzieningenniveau en Zevenbergen wordt als uitvalsbasis voor het openbaar vervoer gezien. In de voorzieningenkernen wordt ingezet op het versterken en clusteren van een basisniveau aan maatschappelijke en commerciële voorzieningen. Door deze kernen compact en vitaal te houden functioneren ze ook als voorzieningenkernen voor de omliggende kernen.

De gemeente zet in op een goede bereikbaarheid van deze kernen vanuit de kleinere kernen, om een goed voorzieningenniveau te behouden voor alle inwoners. Daarnaast heeft woningbouw in de kleinere kernen blijvend de aandacht en wordt ingezet op een eigen ontmoetingsplek passend bij de schaal van de kern. De gemeente wil het combineren van functies stimuleren om kosten niet te hoog op te laten lopen. Binnen de kleinere kernen worden kleinschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt die passen bij de schaal van de kern en de lokale behoefte.

Vanwege de relatief beperkte omvang van woningbouwontwikkelingen in de kleine kernen, ligt de focus primair op inbreidingsmogelijkheden en transformatie. Secundair wordt gekeken naar kleinschalige initiatieven die bijdragen aan een zorgvuldige afronding van dorpsranden, op voorwaarde dat ze een veilige en gezonde leefomgeving bevorderen en omgevingskwaliteit toevoegen. Hierbij geldt één uitzondering. Voor de kern Standdaarbuiten wordt ingezet op een kleinschalige uitbreidingslocatie aan de noordoostzijde.

1. Omgevingsvisie gemeente Moerdijk 2040: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.1709.Omgevingsvisie2040-OV40/t_NL.IMRO.1709.Omgevingsvisie2040-OV40.pdf

2.2 Doorlopende ontwikkellijn

De ambitie is een doorlopende ontwikkellijn van 0 tot 18 jaar. Goede samenwerking tussen kinderopvang en primair onderwijs en tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs, is daarbij essentieel. De gemeente wil de doorlopende ontwikkellijn zoveel mogelijk ondersteunen en faciliteren. Tegelijkertijd brengen de demografische en geografische kenmerken van de gemeente, met name de spreiding over kleinere kernen, praktische en financiële beperkingen met zich mee. Door geldende wet- en regelgeving, zoals de beroepskracht-kindratio en het vierogenprincipe, in combinatie met het uitgangspunt van kostprijsdekkende huur, is het niet haalbaar om in elke kern kinderopvangvoorzieningen te realiseren. Binnen deze kaders wordt gezocht naar haalbare oplossingen en samenwerkingsvormen die recht doen aan de ontwikkelbehoefte van kinderen in alle kernen van Moerdijk.

Kindcentrum en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

In een kindcentrum werken onderwijs en kinderopvang samen, vaak in nauwe samenwerking met partners zoals jeugdgezondheidszorg, aan de ontwikkeling van kinderen van 0 tot 13 jaar. Ze zorgen voor een doorlopende leerlijn, gebaseerd op een gedeelde pedagogische en didactische visie. Essentieel hierbij zijn nauwe samenwerking, gelijkwaardigheid (binnen de gestelde kaders) en wederzijds vertrouwen. Het kindcentrum biedt een geïntegreerde, veilige en stimulerende omgeving, waarin ook aandacht is voor brede talentontwikkeling, samenwerking met ouders en het bieden van gelijke kansen. Door huisvesting van meerdere voorzieningen onder één dak ontstaat een vertrouwde plek voor kind en gezin, en een sterke verbinding met de wijk. Er is sprake van inhoudelijke en organisatorische samenwerking en een kindcentrum zorgt voor een soepele overgang tussen opvang en onderwijs.

Om de doorlopende ontwikkellijn volledig te ondersteunen, is het van belang dat Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) een volwaardig onderdeel vormt van dit beleid. De gemeente hecht grote waarde aan een kansrijke start voor ieder kind en streeft ernaar dat VVE binnen de gemeente goed gespreid beschikbaar en bereikbaar is, in het bijzonder voor kinderen met een verhoogd risico op onderwijsachterstanden.

Idealiter wordt VVE fysiek en inhoudelijk ingebed binnen een Integraal Kindcentrum (IKC), in nauwe samenwerking met onderwijs en andere partners, zodat een vloeiende overgang en gedeelde pedagogische aanpak geborgd zijn. Tegelijkertijd erkent de gemeente dat de mogelijkheden in kleine kernen beperkt kunnen zijn. Daarom wordt VVE niet als voorwaarde gesteld bij huisvesting of IKC-vorming, maar wel actief gestimuleerd als gewenste kwaliteitsrichting, waarbij de aanbieders uiteraard moeten voldoen aan de wettelijk gestelde eisen. Ook buiten de formele kindcentra wordt samenwerking tussen onderwijs en opvang gestimuleerd, zodat kinderen, ongeacht hun woonplaats, toegang hebben tot een samenhangend en ontwikkelingsgericht aanbod." De gemeente stimuleert dat schoolbestuur en kinderopvang bij voldoende afname voor- en vroegschoolse educatie aanbieden. Hiervoor kan VVE-vergoeding aangevraagd worden bij de gemeente.

Van kindcentrum naar het voortgezet onderwijs

De ontwikkeling van kinderen en jongeren stopt niet bij de overstap van primair naar voortgezet onderwijs. Ook die overgang vraagt om goede afstemming tussen onderwijspartners. Door samen te werken, informatie uit te wisselen en een gedeeld beeld te hebben van wat leerlingen nodig hebben, zorgen we voor een doorlopende leerlijn. Scholen die elkaar kennen en ondersteunen – door kennis te delen, samen te werken en waar mogelijk faciliteiten te bundelen – vormen samen een sterker onderwijssysteem. Daarbij helpt het als scholen dicht bij elkaar zitten of gebruikmaken van slimme huisvestingsoplossingen. Zo wordt het makkelijker om samen op te trekken en van elkaar te leren.

De gemeente wil, samen met scholen en kinderopvangorganisaties, actief bijdragen door te investeren in een netwerk van onderwijsvoorzieningen dat meegroeit met de tijd. Hiermee ondersteunt de onderwijs- en opvangomgeving de ontwikkeling van kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar, in een leeromgeving die inclusiever, duurzaam en van hoge kwaliteit is.

2.3 Passend en inclusiever onderwijs en kinderopvang

Scholen hebben per 1 augustus 2014 de zorgplicht om een passende onderwijsplek voor ieder kind aan te bieden. Het streven is om ieder kind zoveel mogelijk naar een school te laten gaan in de buurt. Waar nodig worden arrangementen op maat voor kinderen ingezet.

Mocht dit onvoldoende bijdragen aan de ontwikkeling van een kind, is de school verantwoordelijk om in overleg met ouders en schoolbesturen binnen de regio een passend onderwijsaanbod te realiseren.

Het uitgangspunt is inclusiever en zo thuisnabij mogelijk. Inclusie is geen keuze maar vanuit verschillende verdragen, onder andere het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap[3] en de werkagenda route naar inclusief onderwijs 2035 van het ministerie van OCW[4], is het verplicht om hier naartoe te werken. Als extra ondersteuning nodig is, wordt dit zo thuisnabij mogelijk aangeboden. Dit betekent dat zoveel als mogelijk de expertise naar de scholen wordt gebracht.

Schoolbesturen en de gemeente onderschrijven het belang van het aanbieden van passend en inclusief onderwijs. Kansengelijkheid en het recht op kwalitatief goed onderwijs voor alle leerlingen is belangrijk. Kinderen hebben hiermee gelijke kansen op school, maar ook in de maatschappij.

Passend en inclusief onderwijs vraagt om een ander (flexibel) ruimtegebruik. Bijvoorbeeld ruimtes waar onder begeleiding, zelfstandig of in kleine groepen gewerkt kan worden door leerlingen, externe zorgaanbieders, begeleiders en andere plusfuncties[5]. Schoolbesturen en de gemeente komen samen tot passende onderwijsplekken, afgestemd op de specifieke behoeften.

Voor inclusievere onderwijshuisvesting kan ook gekeken worden naar het recent gepubliceerde ontwerpkader inclusievere onderwijshuisvesting[6]. Het ontwerpkader inclusievere onderwijshuisvesting richt zich op fysieke toegankelijkheid, sociale inclusie en flexibiliteit, zodat leerlingen met diverse achtergronden en behoeften samen kunnen leren in een passende en toegankelijke leeromgeving.[7]

Extra vierkante meters voor inclusiever en passend onderwijs

De ontwikkeling van inclusiever en passend onderwijs heeft invloed op de ruimtebehoefte en -vraag vanuit het onderwijs. Het gaat dan om meer diversiteit aan werkplekken, meer spreekruimten en aanvullende ondersteuningsruimten (mindervalidentoilet, douche, snoezelruimte, et cetera). Dit om zo meer ruimte te geven aan begeleiding/ondersteuning (bijvoorbeeld vanuit school en/of jeugdhulp) maar ook dat kinderen leren op de plek die bij de leerling/activiteit past (bijvoorbeeld in stilte of in groepsverband samenwerken aan een project).

In een bestaand gebouw met overmaat kan de leegstand ingezet worden, maar bij nieuwbouw ‘die aan de maat’ wordt gemaakt, bestaat die mogelijkheid niet. Daarom kan nieuw beleid van ‘meer meters’ het onderwijs hierin tegemoetkomen. Dit betekent concreet dat scholen beargumenteerd de keuze kunnen maken om bij renovatie of vervangende nieuwbouw meer/extra vierkante meters te realiseren. Dit biedt de mogelijkheid om meer individuele werkplekken, overlegplekken en spreekkamers te realiseren. De wens is om zo ruim en slim mogelijk te bouwen, dit kan ook zijn grenzend aan een park om buitenonderwijs mogelijk te maken.

De investering van deze ‘meer meters’ wordt gepleegd vanuit de gemeente. De exploitatielasten komen voor rekening van het schoolbestuur. De investering wordt gepleegd bij nieuwbouw (of uitbreiding) en levensduurverlengende renovatie. Per onderwijsvoorziening gaat het om een maximum van 5% aanvullende ruimtebehoefte.

NB: Bovenstaande biedt de ruimte om ‘boven-normatief’ te denken en ook ruimtelijk maatwerk te leveren. In elk project wordt de afweging gemaakt of onderwijsinstellingen de extra meters kunnen exploiteren en welke kansen multifunctioneel ruimtegebruik biedt zonder investering in extra meters maar wel het bereiken van de gewenste functionaliteit.

[3] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/01/31/werken-aan-een-samenleving-voor-iedereen-het-vn-verdrag-handicap-in-nederland
[4] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inclusief-onderwijs/inclusief-onderwijs-in-2035
[5] De gemeente gaat er voor alsnog vanuit dat dit binnen de 5% aanvullende ruimtebehoefte voor inclusiever en passend onderwijs plaats kan vinden.
[6] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/04/24/6-eindrapport-bouwstenen-voor-inclusievere-scholen
[7] In het geval van een wetswijziging met betrekking tot inclusief onderwijs wordt het beleid rondom het realiseren van extra vierkante meters opnieuw beoordeeld en waar nodig aangepast.

Toegankelijkheid

Toegankelijkheid vormt de basis van een inclusieve samenleving. Fysieke toegankelijkheid is de eerste stap naar inclusie. De gemeente Moerdijk streeft naar hoge toegankelijkheidsnormen voor alle openbare en multifunctionele gebouwen. Dat betekent barrièrevrije gebouwen voor mensen met fysieke beperkingen, zoals rolstoelgebruikers, ouderen en mensen met (tijdelijke) mobiliteitsproblemen. Voorbeelden zijn hellingbanen, automatische deuren en liften.

Minstens zo belangrijk is mentale toegankelijkheid. Gebouwen moeten een veilige, gastvrije en ondersteunende omgeving bieden voor iedereen, ongeacht achtergrond of mentale gesteldheid. Dit bereiken we door:

- Duidelijke communicatie, met eenvoudige taal en visuele hulpmiddelen;
- Ondersteuning bij cognitieve beperkingen, via rustige kleuren, goede verlichting en overzichtelijke indeling;
- Privacy en rust, door prikkelarme ruimtes, een warme en neutrale inrichting of kolfruimtes waar nodig.

Een cruciaal aspect van inclusie is het waarborgen van toegankelijkheid van voorzieningen, zodat ieder persoon er gebruik van kan maken. NEN 9120[8] is het uitgangspunt voor het toegankelijk bouwen van nieuwe gebouwen.

> NEN 9120 is een nieuwe norm (gepubliceerd op 3 februari 2025) die prestatie-eisen vastlegt voor de toegankelijkheid en bruikbaarheid van gebouwen. Ze geldt voor alle typen gebouwen (nieuwbouw én verbouw) en is bedoeld om te zorgen dat gebouwen goed toegankelijk zijn voor iedereen, inclusief mensen met een beperking.

Met deze aanpak draagt Moerdijk bij aan een inclusieve samenleving waarin iedereen zich welkom en ondersteund voelt. Deze uitgangspunten worden actief toegepast in toekomstige huisvestingsprojecten.

2.4 Voorzieningen

De school als ontmoetingsplaats van de wijk

De gemeente en schoolbesturen hechten waarde aan een veelzijdige inzet van onderwijshuisvesting. Scholen worden steeds meer ontwikkeld als multifunctionele gebouwen die, naast het primaire onderwijsdoel, ruimte bieden aan andere maatschappelijke functies.

Na schooltijd kunnen deze gebouwen bijvoorbeeld worden ingezet voor opvang, welzijnsactiviteiten, cultuur, sport of bijeenkomsten. Daarmee fungeert de school als een ontmoetingsplaats voor de buurt – een centrale plek waar onderwijs, ontmoeting en ondersteuning samenkomen. Dit wordt bewerkstelligd door in de ontwerpfase na te denken over compartimentering waardoor het openstellen van delen van het gebouw en de buitenruimte (schoolplein, speeltuin, sport en spel) makkelijker wordt.

Deze benadering, vergroot de maatschappelijke meerwaarde van onderwijshuisvesting en draagt bij aan een efficiënter gebruik van publieke middelen en vierkante meters. Het IHP biedt daarmee ruimte voor integrale samenwerking tussen onderwijs, gemeente en maatschappelijke partners. En sluit aan bij het beleidskader maatschappelijke accommodaties. Voor dergelijke voorzieningen staan goede bereikbaarheid, multifunctioneel gebruik en goede kwaliteit centraal. Voor de huisvesting betekent dit dat, waar mogelijk, nieuwbouw van scholen wordt gecombineerd met gymaccommodaties en andere maatschappelijke voorzieningen.

[8] https://www.nen.nl/media/PDFjes/LeeswijzerNEN9120.pdf

Overweging: stelselwijziging kleineschoolentoeslag

De landelijke kleineschoolentoeslag wordt mogelijk vervangen door een toeslag voor scholen in dunbevolkte gebieden. Daarbij wordt onderzocht of deze toeslag gekoppeld kan worden aan criteria als toegankelijkheid en bereikbaarheid. Op dit moment kunnen scholen die onder de opheffingsnorm vallen nog in stand worden gehouden op basis van de gemiddelde schoolgrootte binnen het bestuur, omdat ze de enige school zijn in de richting of door discretionaire bevoegdheid. Een dergelijke stelselwijziging kan echter nadelig uitpakken voor de kleine kernen binnen de gemeente Moerdijk, met name als gekozen wordt voor een vaste kilometergrens als criterium. Dit kan ertoe leiden dat scholen in kleinere kernen hun recht op financiële ondersteuning verliezen, wat de onderwijskwaliteit en leefbaarheid onder druk zet.

Toekomstbestendige voorzieningen

Bij de ontwikkeling van kindcentra of huisvesting voor specialistische voorzieningen staat toekomstbestendigheid als criteria voorop. De beoordeling van deze toekomstbestendigheid ligt primair bij het schoolbestuur vanuit haar taak voor het onderwijs en bij de kinderopvangorganisatie voor het kinderopvangaanbod. Er wordt door de organisatie gekeken vanuit het gewenste aanbod naar de balans tussen kwaliteit en verantwoordelijke bedrijfsvoering. Kwaliteit en betaalbaarheid zijn daarbij leidende principes.

Ruimte voor beweging

Een belangrijk aspect van gezondheid is het bevorderen van beweging bij kinderen, zowel binnen als buiten de onderwijsvoorziening. Regelmatige, veelzijdige beweging draagt aantoonbaar bij aan de cognitieve, sociale en motorische ontwikkeling van kinderen en versterkt hun fysieke en mentale gezondheid.

[9] Voor meer informatie over ASM: https://www.athleticskillsmodel.nl/

Om beweging structureel te stimuleren, wordt het Athletic Skills Model (ASM[9]) gehanteerd als uitgangspunt voor de (her)ontwikkeling van binnen- en buitenruimten. Dit model benadrukt het belang van veelzijdige motorische vaardigheden en nodigt uit tot afwisselend bewegen, ontdekken en risicovol spelen. Denk hierbij aan multifunctionele gymzalen, speellokalen, uitdagende schoolpleinen en slimme combinaties van sport, spel en onderwijs in de openbare ruimte. Dit draagt bij aan gezondheid, leerprestaties, sociale ontwikkeling én plezier in bewegen. In het sportakkoord van de gemeente Moerdijk wordt sport en bewegen voor iedereen gestimuleerd. Het schoolplein is een plek om sport en spel te stimuleren, zowel voor plezier, sportstimulering, motoriek (verschillende vormen van bewegen stimuleren) en ter ondersteuning van de lesprogramma's (bewegend leren).

De ambitie is om, aanvullend op de 3 m² verhard speelterrein/schoolplein per leerling zoals vastgelegd in de verordening, ook 2 m² per leerling aan onverhard speelterrein/schoolplein te realiseren. Dit sluit aan bij de aanbevelingen uit het kwaliteitskader huisvesting van Ruimte-OK, en wordt gerealiseerd indien de omgeving en de locatie dit toelaat.

De investering voor de aanleg van dit extra speelterrein/schoolplein wordt gedaan door de gemeente. De bijbehorende exploitatielasten komen in principe voor rekening van het schoolbestuur. In goed overleg kan echter worden bekeken of (een deel van) het speelterrein/schoolplein onderdeel blijft uitmaken van de openbare ruimte. In dat geval zijn de exploitatiekosten voor dat gedeelte voor rekening van de gemeente. In samenspraak met schoolbesturen en kinderopvangorganisaties wordt de openbare ruimte rondom het schoolgebouw of kindcentrum zó ingericht dat deze bijdraagt aan een veilige, stimulerende en kindvriendelijke omgeving.

Klimaatstrategie

De gemeente Moerdijk heeft een klimaatstrategie opgesteld, met als doel om tegen 2050 een klimaatbestendige en energieneutrale regio te worden. De gemeente Moerdijk heeft in haar Klimaatstrategie Moerdijk[10] drie strategische lijnen opgenomen:

- Gezond leef-, werk- en leerklimaat, door klimaatadaptieve maatregelen en inrichting van groenblauwe schoolpleinen;

[10] https://www.moerdijk.nl/direct-regelen/wonen-bouwen-omgeving/klimaatstrategie/

- Klimaat en het productielandschap 2.0, met gevolgen van klimaatverschuiving en -verandering;
- Samen met de natuur, door het bevorderen van biodiversiteit.

Vanuit deze strategie is het belangrijk om bij nieuwbouw, uitbreiding of levensduur verlengende renovatie vooral invulling te geven aan de strategische lijnen door het realiseren van groenblauwe schoolpleinen. Groenblauwe schoolpleinen combineren natuur, water en educatie tot speelse en leerzame buitenruimtes met groen (bomen, gras en moestuinen) en blauw (wadi's of regenwateropvang). Deze schoolpleinen dragen extra bij aan bewegen, buitenlessen en klimaatadaptatie.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- Zorg voor voldoende schaduw door de 3-30-300 regel toe te passen zoals vastgelegd in het focusdocument Gemeentelijk Waterplan (GWP[11]). Deze richtlijn houdt in dat elke persoon vanuit huis zicht heeft op minimaal drie bomen, elke wijk voor minimaal 30% uit bladerdak bestaat, en iedereen binnen 300 meter toegang heeft tot kwalitatief groen. Hiermee wordt hitte en hittestress bestreden. Groene daken hebben tevens een isolerende functie;
- Realiseer voldoende waterberging (vastgesteld op minimaal 60 mm per m² verharding (zie ook GWP). Pas hiervoor vooral groene daken en gevels toe en realiseer hiervoor wadi's en/of vijvers op of nabij het schoolplein;
- Zorg voor een natuurinclusief gebouw door het opnemen van (nest)voorzieningen voor soorten als de huismus, vleermuizen en gierzwaluwen. Deze gebouw bewonende soorten komen binnen de gemeente Moerdijk veel voor en hebben baat bij inbouwvoorzieningen;
- De omgeving moet te allen tijde een veilige plek blijven voor kinderen en mag geen extra risico's met zich meebrengen voor hun veiligheid.

NB: De investering van deze 'voorzieningen' wordt gepleegd vanuit de gemeente als verplichting om te komen tot een waterrobuuste en klimaatbestendige samenleving per 2050. De exploitatielasten komen voor rekening van het schoolbestuur. De investering wordt gepleegd bij nieuwbouw (of uitbreiding) en levensduurverlengende renovatie.

Wel kunnen scholen met eigen acties extern geld ophalen hiervoor voor een hogere ambitie en beheer en onderhoud.

Gymaccommodaties

Scholen zijn wettelijk verplicht bewegingsonderwijs aan hun leerlingen te bieden. De gemeente zorgt ervoor dat hiervoor voldoende gymaccommodaties beschikbaar zijn. Dit gebeurt door verhuur van eigen gymzalen, afspraken met derden (zoals exploitanten van gymzalen en sporthallen) en indien nodig het organiseren van gymvervoer wanneer de accommodatie verder weg ligt.

Tijdens schooluren ligt het gebruik van gymaccommodaties primair bij het onderwijs; daarnaast zijn ze aanvullend beschikbaar voor sportverenigingen en inwoners[12]. Voor het bewegingsonderwijs wordt de benodigde ruimte vastgesteld aan de hand van de KVLO-norm. Ook buiten schooltijden moet de zaal geschikt zijn voor buitenschoolse activiteiten en (sport)verenigingsactiviteiten.

Een gymzaal of sporthal voor het bewegingsonderwijs beschikt over een basisinventaris volgens de norm van de gemeente Moerdijk, die is afgestemd met de schoolbesturen.

Bereikbaarheid

De gemeente Moerdijk zet zich actief in voor het verbeteren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van scholen. Daarbij is bijzondere aandacht voor veilige en logische aanrijroutes en het zorgvuldig uitsplitsen van verschillende verkeersstromen, zoals voetgangers, fietsers, openbaar vervoer en gemotoriseerd verkeer. Deze inzet draagt bij aan een veilige en overzichtelijke schoolomgeving, stimuleert duurzaam vervoer en ondersteunt een gezonde en toegankelijke leeromgeving voor alle leerlingen.

[11] https://www.moerdijk.nl/groener-moerdijk/gemeentelijk-waterplan/

[12] Zoals vastgelegd in het beleidskader maatschappelijke accommodaties.

Huisvesting (maatschappelijke) partners

Bij de realisatie van nieuwe kindcentra of multifunctionele accommodaties (MFA's) zal de selectie van een kinderopvangpartner plaatsvinden via een transparante aanbestedingsprocedure onder regie van het schoolbestuur (in verband met het Didam-arrest). Binnen deze procedure wordt nadrukkelijk geselecteerd op inhoudelijke meerwaarde, met als belangrijk criterium de mate waarin de pedagogisch-didactische visie van de partner aansluit bij die van het onderwijs.

De gemeente zal de verhuur- en daarmee samenwerkingsafspraken zodanig vormgeven dat er voldoende flexibiliteit blijft bestaan. Indien de samenwerking tussen school en kinderopvangpartner in de praktijk niet het gewenste resultaat oplevert, moet het mogelijk zijn om een andere geschikte partner aan te stellen.

Het uitgangspunt is dat partners een aantoonbare meerwaarde leveren aan het geheel, ten behoeve van een integrale en toekomstbestendige voorziening voor kinderen. Afspraken over exploitatie en beheer worden gemaakt en duidelijk vastgelegd tijdens de ontwerp en realisatiefase van een MFA.

Bij vorming van een kindcentrum of MFA investeert de gemeente in de huisvesting van de kindpartners (of plusfuncties). De gemeente investeert transparant in de huisvesting en verkrijgt een vergoeding vanuit de maatschappelijke organisatie via het betreffende schoolbestuur op basis van een kostprijsdekkende huurafspraak. Deze huurafspraak bestaat uit een vergoeding van de kapitaallasten (rente en afschrijving) die ten gunste komt van de gemeente voor de gepleegde investering. Het deel dat bestaat uit de exploitatielasten wordt verstrekt aan het schoolbestuur die het gebouwdeel van de kindpartner verder kan exploiteren.

Zowel in de verordening voorziening huisvesting onderwijs gemeente Moerdijk als in de onderwijswetgeving is opgenomen dat voor de verhuur van een (leegstaand) deel van het schoolgebouw toestemming is vereist van het college. Er wordt enkel een verhuurvergoeding gevraagd indien de gemeente een aantoonbare investering moet doen voor de kinderopvangorganisatie. Daarnaast wordt door de school een vergoeding voor de onderhouds-, beheer- en exploitatielasten vastgesteld.

Bij een uitbreidingsvraagstuk van de school waarin de kinderopvang een (leegstaand) gedeelte van het schoolgebouw huurt, betaalt de kinderopvang de kapitaallasten van de noodzakelijke uitbreiding als kostendekkende huur aan het schoolbestuur, dat deze vervolgens afdraagt aan de gemeente.

2.5 Flexibiliteit, ruimtegebruik en toekomstbestendigheid

Om in te spelen op groei en krimp en mogelijke veranderingen in het gebruik is het van belang om huisvesting te realiseren die flexibel mee kan bewegen. Flexibele schoolgebouwen zijn gebouwen die eenvoudig aanpasbaar zijn aan een veranderende ruimtevraag en het onderwijs- en kinderopvangconcept. Het zijn gebouwen die over ruimten beschikken die voor verschillende doeleinden kunnen worden ingezet. Dit vraagt om een flexibele inrichting en het mogelijk maken van dubbel gebruik door bijvoorbeeld de buitenschoolse opvang (bso) of door andere gebruikers na schooltijd.

Het realiseren van flexibele huisvesting vraagt in de planvormingsfase van (vervangende) nieuwbouw of renovatie rekening te houden met:

- De toekomstige uitbreidbaarheid van het gebouw voor onderwijs en-/of kinderopvang. Dit kan in de vorm van een grondgebonden aanbouw of als verdieping op het bestaande gebouw;
- Toekomstige (interne) aanpasbaarheid voor onderwijs en-/of kinderopvang. Bij planvorming wordt rekening gehouden met toekomstige aanpasbaarheid om groei, krimp, technische vernieuwing en/of onderwijsontwikkeling (flexibel) op te vangen. Het gebouw faciliteert daarmee de gebruikers en niet andersom. Daarnaast is er aandacht voor het installatieconcept, zodat grote investeringen bij aanpassing zo veel mogelijk worden beperkt, waar dat technisch en economisch haalbaar is. Bij onderdelen zoals luchtbehandeling kan volledige flexibiliteit echter begrensd zijn;
- De mogelijkheid het schoolgebouw in de toekomst (gedeeltelijk of volledig) te transformeren naar een andere functie. Dit gaat niet ten koste van de functionaliteit voor het onderwijs en de kinderopvang in het heden.

Maaklabs

De gemeente en de schoolbesturen streven gezamenlijk naar toekomstbestendige en inclusieve onderwijsvoorzieningen die aansluiten bij de ontwikkelbehoeften van leerlingen én bij de veranderende eisen van de arbeidsmarkt. In toenemende mate is er vraag naar beroepsgericht opgeleid personeel, met vaardigheden op het gebied van techniek en creatie.

Om leerlingen hier al in een vroeg stadium mee in aanraking te brengen, is in samenwerking met de onderwijsbesturen de ambitie geformuleerd om zogenoemde ‘maaklabs’ te realiseren. Dit zijn toegankelijke, inspirerende leeromgevingen waar leerlingen kunnen experimenteren, ontwerpen, onderzoeken en praktisch aan de slag kunnen met techniek en innovatie.

De maaklabs worden zodanig ingericht dat ze breed inzetbaar zijn en beschikbaar voor meerdere scholen en onderwijslocaties. Ook scholen die geografisch verder van deze voorzieningen afliggen, kunnen hier gebruik van maken door bijvoorbeeld jaarlijks structurele bezoeken te plannen. Zo dragen de maaklabs bij aan gelijke kansen en een meer praktijkgerichte leeromgeving voor alle leerlingen in de regio. Op het moment is er een maaklab beschikbaar bij basisschool Aventurijn in de kern Standdaarbuiten, waarbij Meer Moerdijk zorgt voor de coördinatie.

Dit streven naar maaklabs sluit aan bij NXT Moerdijk: een samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid op het Haven- en Industrieterrein Moerdijk (HIM), gericht op het realiseren van een toekomstbestendige, veerkrachtige arbeidsmarkt. In fase drie van NXT Moerdijk (vanaf 2026) wordt gestreefd naar een fysieke kennishub of hybride leeromgeving, waarin samenwerking structureel samenkomt.

Gelijkwaardigheid onderwijs en kinderopvang

In kindcentra zijn onderwijs en kinderopvang op basis van gelijkwaardigheid gehuisvest. Wanneer de kinderopvang gebruikmaakt van leegstaande ruimte binnen het schoolgebouw en door leerlingengroei uitbreiding van de school noodzakelijk wordt, hoeft de kinderopvang niet automatisch te wijken. Dit geldt onder de voorwaarde dat het college toestemming heeft gegeven voor verhuur in het gebouw aan de kinderopvang. Het is wel zo dat de kinderopvang de kapitaallasten van de noodzakelijke uitbreiding door middel van een kostprijsdekkende huur moet gaan betalen aan het schoolbestuur. Het schoolbestuur draagt deze vervolgens af aan de gemeente. Als de kinderopvang geen huur betaalt met kapitaallastvergoeding, dan moet ze wijken.

Indien het ruimtetekort structureel is en een (tijdelijke) uitbreiding benodigd is, wordt in overleg tussen gemeente, onderwijs en kinderopvang gezocht naar passende en duurzame oplossingen. Wanneer (tijdelijke) uitbreiding noodzakelijk is, wordt allereerst gekeken naar bestaande leegstand in nabijgelegen maatschappelijke gebouwen binnen een straal van maximaal 2.000 meter (hemelsbreed)[13]. Daarbij geldt dat scholen gelijktijdig gebruik maken van maximaal twee locaties. Het uitgangspunt hierbij is dat jonge kinderen (0 tot 8 jaar) zoveel mogelijk op hun vertrouwde locatie blijven. Oudere kinderen kunnen – indien nodig – worden opgevangen op een alternatieve locatie. Dit wordt per geval zorgvuldig afgewogen. De duur van de verplaatsing speelt daarbij een belangrijke rol: tijdelijke oplossingen kunnen anders worden beoordeeld dan langdurige of structurele maatregelen.

2.6 Duurzaamheid en gezondheid

Duurzaamheid is een belangrijk thema bij het realiseren van toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Met het Klimaatakkoord van Parijs (2015) en vanuit Europese regelgeving vraagt dit van maatschappelijk vastgoed, en daarmee onderwijs, om een verantwoord gebruik van beschikbare energiebronnen. Op deze manier wordt de invloed van klimaatverandering op de mens en milieu zoveel mogelijk beperkt. De gemeente Moerdijk en de betrokken schoolbesturen hanteren hierin een pragmatische en nuchtere aanpak. Duurzaamheid wordt niet benaderd als doel op zich, maar als middel dat daadwerkelijk waarde toevoegt. De focus ligt daarbij op het realiseren van energiezuinige, gezonde en toekomstbestendige leeromgevingen, met een concreet streven naar het terugdringen van het energieverbruik.

Vanuit de huidige wet- en regelgeving (Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) is het verplicht om een bijna energieneutraal gebouw (BENG) te realiseren en ook dat dit gebouw aardgasvrij is. De gemeente Moerdijk heeft de ambitie om te gaan voor een energieneutraal gebouw (ENG) dat ook aardgasvrij is, met maximale zelfvoorzienendheid en met minimale afhankelijkheid van het net.

Dit lijkt voordelig voor schoolbesturen, maar in de praktijk dalen de exploitatiekosten niet door toenemende kosten van onderhoud, elektra en het vervangen van installaties.

Voor publieke gebouwen, waaronder schoolgebouwen, wordt voor (vervangende) nieuwbouw[14] vanaf 1 januari 2028 het verplicht om te voldoen aan 'Zero Emission Building'[15]. De exacte definitie van een ZEB-gebouw is nog niet uitgewerkt voor de Nederlandse context. Vanwege de reikwijdte van een IHP (periode van 16 jaar) is het wel noodzakelijk om een tussentijdse werkdefinitie op te nemen om te anticiperen op deze toekomstige regelgeving. Een ZEB-gebouw is op hoofdlijnen te definiëren als een ENG-gebouw dat ook aardgasvrij is, met dien verstande dat het energieverbruik ook laag moet zijn. De ZEB-regelgeving stuurt op reducties van emissies door energie-efficiëntie én dat op de gebouwlocatie géén emissies uitgestoten mogen worden. ZEB gaat daarbij alleen om de gebouwgebonden energie en nog niet over de gebruikgebonden energie.

Op dit moment is het advies om voor (vervangende) nieuwbouw uit te gaan van ENG en aardgasvrije gebouwen. Hieraan wordt verder het uitgangspunt toegevoegd van passiefbouwen (installatiearm bouwen) en het toepassen van energiezuinige apparatuur.

Beproefde methoden

Bij het realiseren van onderwijshuisvesting worden beproefde methoden en bewezen technieken gehanteerd, waarvan de effectiviteit in de praktijk reeds is aangetoond. Potentiële duurzame alternatieven worden kritisch beoordeeld op hun daadwerkelijke impact.

Daarnaast zetten we in op kennisdeling en samenwerking. Het actief uitwisselen van best practices tussen scholen, schoolbesturen en de gemeente draagt bij aan een efficiënte aanpak en versnelt de realisatie van gezamenlijke doelen.

[13] Bron: Verordening onderwijshuisvesting gemeente Moerdijk.
[14] Uiteindelijk zullen ook de eisen voor bestaande gebouwen en daarmee bij renovatie van toepassing zijn. Het wanneer en de eisen zijn op dit moment nog onbekend.
[15] De bron van deze verplichting komt voor uit de EPBD-IV (Energy Performance Building Directive 4) (EU/2024/1275) en is aangenomen in mei 2024.

Netcongestie

Als een school in aanmerking komt voor (vervangende) nieuwbouw of levensduurverlengende renovatie, dient rekening gehouden te worden dat een mogelijk vol elektriciteitsnet kan leiden tot het niet aan kunnen sluiten van de school op dit net. Dit vraagt om een maatwerkoplossing per project waarop in dit IHP geanticipeerd wordt door een frictiebudget op te nemen per project. Dit frictiebudget kan bijvoorbeeld ingezet worden om een grotendeels zelfvoorzienende school te bouwen met een batterij zodat een kleine aansluiting op het net kan volstaan.

Binnenklimaat

Bij (vervangende) nieuwbouw of levensduurverlengende renovaties van onderwijshuisvesting stellen we hoge eisen aan het binnenklimaat en gebruikscomfort. Het Programma van Eisen (PvE) Frisse Scholen gaat in op vijf thema's: energie, lucht, temperatuur, licht en geluid. Voor ieder thema zijn drie ambitieniveaus vastgelegd: klasse C (voldoende), klasse B (goed), klasse A (uitmuntend). Als uitgangspunt hanteren we minimaal de criteria van Klasse B op het gebied van luchtkwaliteit, temperatuur, licht en akoestiek. Waar mogelijk streven we naar Klasse A voor specifieke onderdelen. Tijdens het ontwerpproces wordt per project in overleg met betrokken partijen bepaald op welke punten een hogere ambitie haalbaar en wenselijk is. Indien blijkt dat Klasse B op bepaalde onderdelen aantoonbaar niet realiseerbaar is, kan gemotiveerd worden afgeweken naar Klasse C. Dit betreft onderdelen waarvoor in het kwaliteitskader huisvesting van Ruimte-OK is aangegeven dat Klasse C als acceptabel wordt beschouwd. Op deze manier waarborgen we een gezond, comfortabel en toekomstbestendig leerklimaat dat aansluit bij de behoeften van leerlingen en onderwijspersoneel.

Overweging: prestatieafspraken

Bij het opleveren van nieuwe installaties is het aan te raden om prestatieafspraken te maken ten aanzien van (maximum) temperatuur, relatieve luchtvochtigheid, maximale CO_2 waardes en luchtverversing. Op deze manier zijn scholen voor een lange duur verzekerd van kwaliteit. Per project wordt gekeken op welke manier dit vorm krijgt.

Overweging: koeling

Het koelen van een schoolgebouw is bij langdurige hitte een steeds groter (maatschappelijk) probleem. Door de toenemende warmte worden gebouwen zonder koeling overdag steeds warmer. Hierdoor kan een situatie ontstaan waarin de lesruimte geen gezonde leer- en werkomgeving meer is. Met de opwarming en hetere aanloopperiode tot aan de zomervakantie is dit een reëel vraagstuk.

- Bestaande bouw: om een gebouw optimaal te koelen is het van belang om te kijken naar de 'schil'. Wanneer de 'schil' van het gebouw optimaal is geïsoleerd blijft de warmte buiten het gebouw. Oplossingsrichtingen zijn: (na-)isoleren van de buitengevel, spouw en dak;
- Nieuwbouw: bij nieuwbouw wordt reeds rekening gehouden met de huidige isolatiewaarden. Een extra optie is het gebruikmaken van natuurlijke bouwmaterialen zoals hout.

Circulariteit en restwaarde

Door circulair te (ver)bouwen minimaliseren we de milieu-impact, optimaliseren we het materiaalgebruik en behouden we waarde van het bouwwerk. Hiermee dragen we bij aan de duurzame ambitie.

Het gaat om de circulariteit van een gebouw en het hergebruiken van grondstoffen. Dat is nu niet direct aan de orde maar op termijn als het gebouw aangepast wordt qua functie of geamoveerd gaat worden. Om te kunnen werken/denken met een restwaarde is het dan nodig dat de grondstoffen ook echt gebruikt kunnen worden. Het gaat dan om het uit elkaar kunnen halen van een gebouw. De ambitie is het realiseren van (gedeeltelijk) circulaire gebouwen, daar waar dit kostenneutraal uitgevoerd kan worden.

De financiële verordening van de gemeente Moerdijk hanteert als uitgangspunt dat er geen rekening wordt gehouden met restwaarde, maar laat wel ruimte om bijvoorbeeld in het geval van circulair bouwen onderbouwd een verwachte restwaarde van de investering op te nemen in het raadsvoorstel van de betreffende kredietaanvraag.

TCO-benadering

De kosten van een gebouw bestaan niet enkel uit de bouwkosten tijdens de realisatiefase van het proces. Tijdens de levensduur van het gebouw komen daar ook kosten bij voor het beheer en exploitatie (lees: de instandhouding, een school bestuurlijke verantwoordelijkheid). Het concept 'Total Cost of Ownership' (TCO) gaat hier over en tracht de totale eigendomskosten over de gehele levensduur in beeld te brengen.

Materialen, installaties of producten kunnen bij de aanschaf of installatie duurder zijn maar minder onderhoud nodig hebben of langer meegaan waardoor de totale kosten minder blijken. Hierbij valt te denken aan onderhoudsvrije vloeren of installaties die lagere energiekosten hebben. Dit vraagt om een andere manier van kijken naar gebouwen en hun levensloop. Op projectniveau moeten hiervoor keuzes worden gemaakt. Als bij een project dat voortkomt uit het IHP een haalbaarheidsonderzoek gedaan wordt, zal TCO in dit onderzoek worden meegenomen. Dit haalbaarheidsonderzoek kan ook gebruikt worden als onderbouwing voor de (eventuele) bijdrage vanuit het schoolbestuur, passend binnen de kaders van het onderwijsaccountantsprotocol[16].

Watersystemen

Een opkomende ontwikkeling is het gebruik van regenwateropvangsystemen en grijswatersystemen om onder andere toiletten op scholen door te spoelen. Dit vermindert het drinkwaterverbruik, verlaagt exploitatiekosten en ontlast het lokale watersysteem, vooral bij droogte.

De aanleg hiervan brengt doorgaans meerkosten met zich mee. Per project bekijken gemeente en schoolbestuur samen of zo'n systeem haalbaar is en wat het betekent voor de investering en exploitatie.

[16] Het accountantsprotocol is de schakel tussen enerzijds de wet- en regelgeving en anderzijds de uit te voeren werkzaamheden door instellingsaccountants. Het geeft een toelichting op het te hanteren referentiekader, de controle op de jaarrekening, het onderzoek naar de bekostigingsgegevens en de gewenste accountantsproducten (www.onderwijsinspectie.nl/onderwijsaccountantsprotocol 2023).

3. Type maatregelen IHP

Voor elke onderwijsvoorziening wordt binnen het IHP een maatwerkscenario beschreven dat leidend is voor de maatregelen en investeringen die de komende jaren door gemeente en schoolbesturen gepleegd worden. In het IHP wordt onderscheid gemaakt tussen schoolgebouwen die de komende periode in stand worden gehouden en gebouwen waar de noodzaak tot vervanging of een maatregel aanwezig is. In het IHP hanteren we daarom de volgende huisvestingsscenario's:

1. (Vervangende) nieuwbouw;
2. Renovatie
   a. 40 jaar levensduurverlengend
   b. 25 jaar levensduurverlengend;
3. In stand houden;
4. Afstoten.

Per scenario wordt hieronder een nadere toelichting gegeven. Hierbij wordt gesproken over gemeente en schoolbesturen vanuit hun positie als mogelijke bouwheren. In beginsel is het schoolbestuur bouwheer tenzij gemeente en schoolbestuur anders overeenkomen.

Normbedragen onderwijshuisvesting

De normbedragen die de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hanteert voor onderwijshuisvesting sluiten al geruime tijd niet meer aan op de actuele bouwprijzen. Om dit knelpunt te ondervangen, is in dit Integraal Huisvestingsplan (IHP) bewust gekozen voor het hanteren van realistische, marktconforme bouwprijzen.

Er wordt aangesloten bij de kengetallen vanuit het Kwaliteitshandboek Onderwijshuisvesting van Ruimte-OK. In de financiële doorrekening is daar rekening mee gehouden. Deze getallen worden jaarlijks geactualiseerd door Ruimte-OK.

Gemeente en schoolbestuur gaan bij elk project in gesprek over het perspectief van het bestaande gebouw. Afhankelijk van het perspectief van het gebouw maken gemeente en schoolbestuur maatwerkafspraken over de staat van onderhoud en hoe het gebouw teruggeleverd gaat worden om efficiënte inzet van publieke middelen te waarborgen.

Maatregel 1: (Vervangende) Nieuwbouw

Onder nieuwe gebouwen worden de schoolgebouwen verstaan waarvoor in het IHP een noodzaak tot vervanging wordt aangetoond. Deze gebouwen krijgen binnen afzienbare tijd een grootschalige ingreep in de vorm van (vervangende) nieuwbouw met een levensduur van 40 jaar.

Spelregels IHP – (vervangende) nieuwbouw

Voor de oplossingsrichting (vervangende) nieuwbouw zijn de volgende spelregels van toepassing:

- Een haalbaarheidsonderzoek dient aan te tonen of nieuwbouw een beter alternatief is voor levensduurverlengende renovatie (als daar geen direct uitsluitsel over wordt gegeven op basis van bepaalde context);
- Het haalbaarheidsonderzoek wordt in gezamenlijkheid door gemeente en schoolbestuur uitgevoerd om eenzijdige sturing te voorkomen;
- De gemeente is verantwoordelijk voor de bekostiging van ENG, en minimaal Frisse Scholen klasse B. Per project wordt gekeken of en op welke wijze hogere duurzaamheidsambities worden gerealiseerd. Voor het budget wordt uitgegaan van realistische investeringsbedragen;
- Het schoolbestuur kan bijdragen om hogere duurzaamheidsambities te realiseren;
- Het schoolgebouw wordt aardgasloos gerealiseerd;
- Een haalbaarheidsonderzoek, met daarin maatregelen met een rendabele terugverdientijd in de exploitatie (passend binnen het Onderwijsaccountsprotocol), moet aantonen of hogere duurzaamheidseisen haalbaar zijn. Het opstellen van dit haalbaarheidsonderzoek is onderdeel van het bouwproces;

- Als de gemeente investeert in kinderopvangruimte, vraagt het schoolbestuur aan de kinderopvangorganisatie een huurvergoeding die gebaseerd is op de gemeentelijke kapitaallasten. Het schoolbestuur betaalt deze vergoeding vervolgens aan de gemeente;
- Er wordt een klimaatscan uitgevoerd om te beoordelen welke klimaat adaptieve maatregelen er mogelijk zijn;
- De omschreven ambities voor flexibiliteit, inclusie en circulariteit dienen bij nieuwbouwprojecten zoveel als mogelijk te worden geïntegreerd, passend binnen het budget;
- Voor de stap van BENG naar ENG wordt € 150,- per m^2 bvo aan extra bekostiging toegekend;
- Het frictiebudget dat beschikbaar wordt gesteld voor netcongestie bedraagt € 200.000,-.

Het realiseren van uitbreiding bij een schoolgebouw is een variant van nieuwbouw. Vaak gaat het hier om kleinere projecten waardoor het bedrag voor nieuwbouw kan oplopen (afhankelijk van de grootte). Bij een dergelijke kleine uitbreiding is het duurzaamheidsconcept van het bestaande gebouw leidend. Mocht het duurzaamheidsconcept van het bestaande gebouw minder zijn dan BENG, dan wordt er gestreefd naar minimaal BENG.

Maatregel 2: Levensduurverlengende renovatie

Voor levensduurverlengde renovatie gelden twee varianten. Deze zijn:

- 2A: Levensduurverlengende renovatie met een scope van 40 jaar.
- 2B: Levensduurverlengende renovatie met een scope van 25 jaar.

2A: levensduurverlengende renovatie met een scope van 40 jaar

Deze ingreep wordt beschouwd als een volwaardig alternatief voor nieuwbouw. Hierbij wordt het bestaande gebouw aanzienlijk verbeterd, met als doel de levensduur met minstens 40 jaar te verlengen. Tegelijkertijd wordt het gebouw duurzamer en vereist het minder onderhoud. Daarnaast wordt ook een adequaat binnenklimaat meegenomen volgens de vereisten van minimaal Frisse Scholen klasse B. Omdat levensduurverlengende renovatie als een gelijkwaardig alternatief wordt beschouwd, worden dezelfde doelstellingen nagestreefd als bij nieuwbouw.

Bij levensduurverlengende renovatie wordt gekeken naar:

- Functionele staat: verbeteren van de functionaliteit (flexibiliteit, multifunctionaliteit en aansluiten onderwijs- en kinderopvangconcept);
- Technische staat: levensduurverlenging door investering in bouwkundige en installatietechnische ingrepen;
- Ruimtelijke staat;
- Verduurzaming van het gebouw (benaderen ambitie ENG).

Spelregels IHP - levensduurverlengende renovatie met een scope van 40 jaar

- Een businesscase toont of nieuwbouw een beter alternatief is dan levensduurverlengende renovatie, wanneer daar geen direct uitsluitsel over wordt gegeven op basis van bepaalde context;
- De gemeente en het schoolbestuur stellen gezamenlijk de businesscase op om te voorkomen dat er eenzijdige sturing plaatsvindt;
- De bijdrage vanuit de gemeente en aanvullende bijdrage vanuit het schoolbestuur is vergelijkbaar met de spelregels voor nieuwbouw;
- Er wordt gerekend met één investeringsbedrag voor zowel levensduurverlengende renovatie als (vervangende) nieuwbouw. De ruimtebehoefte voor levensduurverlengende renovatie vormt de basis voor de indicatieve investeringskosten, waaruit ook een levensduurverlengende renovatie bekostigd kan worden;
- In het afwegingskader binnen de businesscase dienen de volgende afwegingen ten grondslag te liggen aan de motivatie om te kiezen voor levensduurverlengende renovatie in plaats van nieuwbouw:
  - Het gebouw heeft een goede uitstraling, ligging en/of functionaliteit.
  - Het gebouw heeft verschillende bouwdelen.
  - Het gebouw heeft een hoge boekwaarde.
  - De exploitatie vormt geen probleem.
  - Levensduurverlengende renovatie vormt een duurzamer alternatief dan nieuwbouw, circulaire maatregelen worden hierin meegenomen.
  - Er ruimte is in het gebouw of op het terrein om het gewenste aanbod te realiseren.
  - Het gebouw dusdanig flexibel is dat er multifunctioneel gebruik van ruimten kan worden gemaakt en aanpassingen/uitbreidingen in de toekomst mogelijk zijn (indien gewenst).

  - Wel of geen inzet van tijdelijke huisvesting benodigd is. Hierbij is leidend dat kinderen rust nodig hebben om tot goede ontwikkelprestaties te komen en dat een school van maximaal 2 locaties tegelijkertijd gebruik maakt.
  - Er wordt een klimaatscan uitgevoerd om te beoordelen welke klimaat adaptieve maatregelen er mogelijk zijn.
  - De omschreven ambities voor flexibiliteit, inclusie en circulariteit dienen bij levensduurverlengende renovatieprojecten zoveel mogelijk te worden geïntegreerd passend binnen het beschikbaar gestelde budget.
- Het frictiebudget dat beschikbaar wordt gesteld voor netcongestie bedraagt € 200.000,-.

In het proces om te komen tot een afweging voor levensduurverlengende renovatie zijn nog zes spelregels van toepassing:

- Als er aanleiding is om de bouwkundige en installatietechnische maatregelen ter discussie te stellen, kan een gebrekenrapportage inclusief maatregelen opgesteld worden ter onderbouwing;
- Er zijn argumenten om een bestaand gebouw toch te handhaven in plaats van (vervangende) nieuwbouw (bijvoorbeeld bij het behoud van de fundering om de CO_2-uitstoot te beperken. Dit dient uitgebreid beargumenteerd te worden in een businesscase en betrokken organisaties komen in gezamenlijkheid tot een besluit. Daarna is het een maatregel die volgens de genoemde maatregelen voor bekostiging in aanmerking komt;
- Aandachtspunt voor in- of uitbreiden met behoud van onderwijs- en kinderopvangconcept;
- Als de gemeente investeert in kinderopvangruimte, vraagt het schoolbestuur aan de kinderopvangorganisatie een huurvergoeding die gebaseerd is op de gemeentelijke kapitaallasten. Het schoolbestuur betaalt deze vergoeding vervolgens aan de gemeente;
- Aandacht voor de locatie (in de wijk/kern en leerlingenprognoses);
- Aandacht voor de klimaateffecten.

Wetgeving rond levensduurverlengde renovatie

Voor renovatie als voorziening in de onderwijshuisvesting is door het Rijk wetgeving in de maak. De verwachting is dat deze nog in 2026 in werking gaat. Tot het moment dat de wetgeving van kracht is gelden bovenstaande spelregels voor renovatie.

2A: levensduurverlengende renovatie met een scope van 25 jaar

In uitzonderlijke gevallen kan er sprake zijn van een aangepaste levensduurverlengende renovatie variant. Voor scholen waarvan het toekomstperspectief onzeker is (vanwege leerlingenaantal, ruimtelijke ontwikkeling, et cetera), maar het gebouw vanuit kwalitatief oogpunt om een ingreep vraagt, kan een levensduurverlenging van 25 jaar passend zijn. Deze renovatie geeft dan precies de impuls die de school nodig heeft om in stand te blijven.

Spelregels IHP - levensduurverlengende renovatie met een scope van 25 jaar

- Bij een aangepaste variant wordt het gebouw verduurzaamd, het binnenklimaat verbeterd en worden beperkte ingrepen gedaan om de onderwijskundige kwaliteit te verbeteren;
- De gemeente is verantwoordelijk voor het bekostigen van de kwaliteit verhogende (en levensduurverlengde) ingrepen;
- Het budget wordt bepaald op basis van de benodigde ruimtebehoefte van de school en kinderopvang, niet op de capaciteit van het gebouw en bedraagt maximaal 50% van het nieuwbouwbudget;
- Als de gemeente investeert in kinderopvangruimte, vraagt het schoolbestuur aan de kinderopvangorganisatie een huurvergoeding die gebaseerd is op de gemeentelijke kapitaallasten. Het schoolbestuur betaalt deze vergoeding vervolgens aan de gemeente;
- Uitgangspunt is dat de ingrepen die met deze vergoeding te bekostigen zijn ervoor zorgen dat de levensduur van het totale pand met minimaal 25 jaar wordt verlengd;
- De schoolbesturen blijven verantwoordelijk voor de bekostiging van de onderhoudswerkzaamheden zoals opgenomen in het MJOP. Op het moment dat helder is dat er een ingreep komt, wordt getracht de onderhoudswerkzaamheden zoveel mogelijk te clusteren in combinatie met de ingreep;
- De haalbaarheid van de ambities op het gebied van flexibiliteit, inclusie en circulariteit worden onderzocht, maar zijn geen doel op zich. Binnen de mogelijkheid van het beschikbare budget wordt hier invulling aan gegeven.

Overweging
Het verduurzamen enkel uit te voeren in combinatie met grootschalige onderhoudswerkzaamheden of renovatie. Door deze combinatie kan efficiency bereikt worden in de uitvoering van de werkzaamheden. Bij investeren in verduurzamen is het noodzakelijk dat het gebouw nog een aanzienlijke periode in gebruik blijft of dat het gebouw courant is waardoor de investering ook interessant is bij toekomstige herbestemming.

Maatregel 3: In stand houden

Dit betreft een activiteit van het schoolbestuur om een bestaand gebouw in stand te houden. Voor het kwaliteitsniveau geldt dat voor het gebouw een adequaat niveau gehandhaafd dient te worden. Hiervoor zet zij een deel van de ontvangen normatieve lumpsum-bekostiging in. Deze activiteit vergt geen bijdrage vanuit de gemeente. Mogelijk wordt een schoolbestuur wel geconfronteerd met verplichte maatregelen vanuit het Activiteitenbesluit Milieubeheer.

Maatregel 4: Afstoten

Rekening houdend met het scenario waarin een schoolbestuur besluit om het geven van onderwijs niet te continueren, wordt het gebouw teruggegeven aan de gemeente. Het gebouw verliest niet automatisch zijn onderwijsbestemming. Deze situatie doet zich voor bij gebouwen die niet langer als school in gebruik blijven en volgens de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Moerdijk worden onttrokken aan de onderwijsbestemming. Het betreft ook gebouwen van scholen die zullen verhuizen naar nieuwbouw op een andere locatie. Zodra duidelijk is wat de gemeente met het vrijkomende gebouw voornemens is te doen, worden afspraken gemaakt over het gewenste opleverniveau. Daarmee wordt voorkomen dat onnodig kapitaal wordt geïnvesteerd in het op een hoger niveau in stand houden van een gebouw dat mogelijk op korte termijn gesloopt zal worden.

4. Huisvestingsscenario's per kern

De volgende paragraaf bevat de scenario's per kern en per school. Hieronder een toelichting van de onderdelen die daarin terugkomen.

Analyse per schoolgebouw

De analyse per schoolgebouw betreft een weergave van de kansenkaart (knelpuntenanalyse). In de kansenkaart is de school beoordeeld op:

- *Kwaliteit* – (subjectieve) beoordeling van de functionele en technische staat van het onderwijsgebouw door het betreffende schoolbestuur;
- *Financiën* – exploitatielasten (MJOP en energielasten) in verhouding tot de ICS-benchmark voor vergelijkbare schoolgebouwen;
- *Vraag & aanbod* – toekomstige (2040) verhouding tussen beschikbare en benodigde (normatieve) onderwijscapaciteit.

De kansenkaarten zijn gebaseerd op de factsheets. Een beoordeling van groen is goed, oranje is gemiddeld en rood is slecht. Bij een grijze beoordeling ontbreekt er informatie. De factsheets zijn als apart bijlageboek beschikbaar. Voor basisscholen De Singel, Willem de Zwijger en De Hoeksteen zijn geen factsheets opgenomen. Dit is vanwege de vergevorderde nieuwbouwprojecten MFA Willemstad (inclusief De Singel en Willem de Zwijger) en MFA Zevenbergschen Hoek (inclusief De Hoeksteen).

Scenario's

De huisvestingsscenario's vormen het kader voor de financiële doorrekening. Bij uitvoering van het project komen schoolbestuur en gemeente tot een definitieve keuze middels het opstellen van een businesscase. Hetzelfde geldt voor de ruimtebehoefte bij vervangende nieuwbouw en/of levensduurverlengende renovatie. Voor nu is het leerlingenaantal in 2040 als voorlopig ijkpunt gekozen. In de businesscase wordt de ruimtebehoefte nader uitgewerkt op basis van recente leerlingenprognoses.

Investeringen in kleine voorzieningen/scholen

In een aantal kernen in de gemeente Moerdijk is sprake van kleine voorzieningen/scholen die onder de opheffingsnorm zitten. Voor deze voorzieningen wordt telkens voor aanvang van het project nog een finale afweging gemaakt of de investering gerechtvaardigd is, ook in verband met toekomstbestendigheid. In dit IHP is vooralsnog uitgegaan van koppeling van een investering met een ander maatschappelijke voorziening, zoals gemeenschapshuis, om de toekomstbestendigheid te optimaliseren. Concreet is dit meegenomen in de kernen Moerdijk en Heijningen (zie verderop in dit hoofdstuk).

Klundert

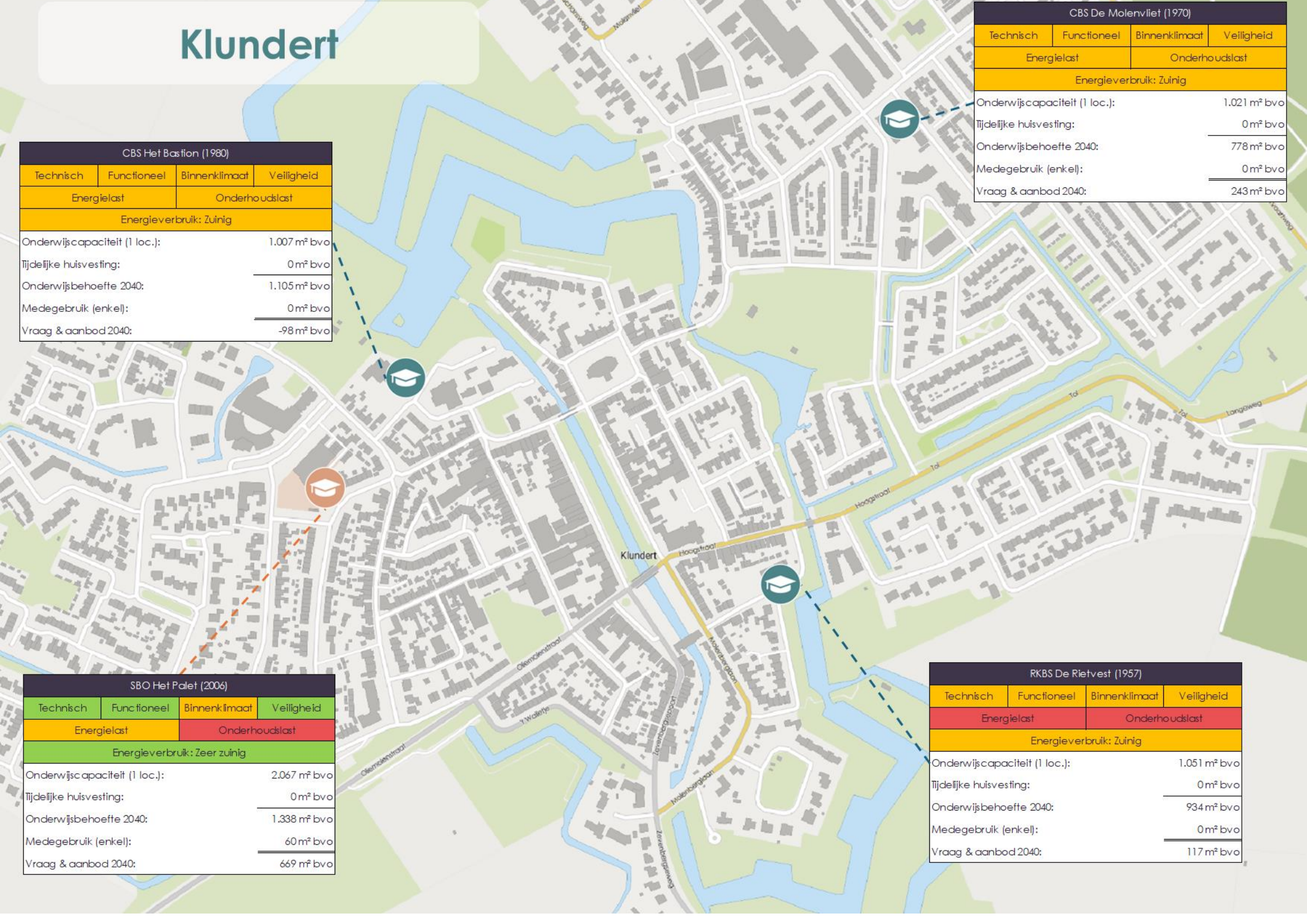

CBS Het Bastion (1980)	
Technisch	Functioneel
Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast	Onderhoudslast
Energieverbruik: Zuinig	
Onderwijscapaciteit (1 loc.):	1.007 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	0 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	1.105 m² bvo
Medegebruik (enkel):	0 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	-98 m² bvo

CBS De Molenvliet (1970)	
Technisch	Functioneel
Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast	Onderhoudslast
Energieverbruik: Zuinig	
Onderwijscapaciteit (1 loc.):	1.021 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	0 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	778 m² bvo
Medegebruik (enkel):	0 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	243 m² bvo

SBO Het Palet (2006)	
Technisch	Functioneel
Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast	Onderhoudslast
Energieverbruik: Zeer zuinig	
Onderwijscapaciteit (1 loc.):	2.067 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	0 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	1.338 m² bvo
Medegebruik (enkel):	60 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	669 m² bvo

RKBS De Rietvest (1957)	
Technisch	Functioneel
Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast	Onderhoudslast
Energieverbruik: Zuinig	
Onderwijscapaciteit (1 loc.):	1.051 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	0 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	934 m² bvo
Medegebruik (enkel):	0 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	117 m² bvo

4.1 Kern: Klundert

In de kern zijn vier scholen gehuisvest, te weten:

School	Brinnr.	Adres	Schoolbestuur
SBO Het Palet	02WZ00	Mauritsweg 20, 4791 JL, Klundert	De Waarden
RKBS De Rietvest	06LZ00	Keenestraat 7, 4791 AM, Klundert	De Waarden
CBS De Molenvliet	09CJ00	Graaf Florisstraat 1-A, 4791 CA, Klundert	De Waarden
CBS Het Bastion	09YP00	Von Kropffplein 2, 4791 HW, Klundert	De Waarden

4.1.1 RKBS De Rietvest, CBS De Molenvliet en CBS Het Bastion

Alle vier de scholen vallen onder het schoolbestuur De Waarden. Op dit moment loopt er een locatieonderzoek met als doel om te komen tot één gezamenlijke locatie, waar De Rietvest, De Molenvliet en Het Bastion als drie zelfstandige scholen onder één dak gehuisvest zullen worden. SBO Het Palet zal op termijn ook bij hetzelfde gebouw worden ondergebracht. In dat kader is de restwaarde en ontwikkelpotentie van de huidige locatie van Het Palet onderzocht. Op basis van deze onderzoeken is besloten om SBO Het Palet voorlopig nog op de huidige locatie te laten. Het idee om meerdere scholen samen te brengen onder één dak vloeit voort uit de visie van De Waarden op de toekomst van het onderwijs binnen haar scholen. Daarin speelt het campusconcept een belangrijke rol, waarbij meerdere – en mogelijk alle – scholen op één locatie worden samengebracht.

In het nieuwe gebouw zal ook ruimte worden gereserveerd voor kinderopvang en mogelijk andere maatschappelijke voorzieningen. Voor de keuze van de kinderopvangpartner wordt een openbare aanbestedingsprocedure gevolgd, waarbij De Waarden de selectie maakt op basis van inhoudelijke criteria.

De raad heeft op 23 oktober 2025 het besluit genomen over de locatiekeuze. In de periode 2026–2027 vindt de haalbaarheidsstudie en het ontwerpproces plaats. In de jaren 2028–2029 volgt het regelen van de benodigde vergunningen en aansluitend de uitvoering, met verwachte oplevering in 2031.

Scenario: Vervangende nieuwbouw (drie eigenstandige scholen).

4.1.2 SBO Het Palet

SBO Het Palet is gehuisvest in een gebouw uit 2006. Met 2.067 m² bvo zal er in 2040 een ruimteoverschot zijn van 669 m². Op dit moment maakt SDW Zorg gebruik van 60 m² onderwijsruimte. Deze ruimte is exclusief in gebruik door SDW Zorg. Daarnaast maakt ook kinderfysiotherapie gebruik van ruimte in het gebouw. In dit geval gaat het echter om gedeeld gebruik: de betreffende ruimte wordt zowel door kinderfysiotherapie als door de school benut. Het gebouw wordt als goed beoordeeld, alleen het binnenklimaat laat af en toe te wensen over. Met name de warmte in de klassen wordt als erg belastend ervaren.

Schoolnaam:	**SBO Het Palet**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	130	122	133	134	138	145	148
ruimtebehoefte (in m² bvo)	1.206	1.147	1.228	1.235	1.264	1.316	1.338
beschikbare onderwijscapaciteit	2.067	2.067	2.067	2.067	2.067	2.067	2.067
saldo (in m² bvo)	862	920	839	832	803	751	729
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	60	60	60	60	60	60	60
saldo (in m² bvo)	802	860	779	772	743	691	669

Scenario: In stand houden.

Moerdijk

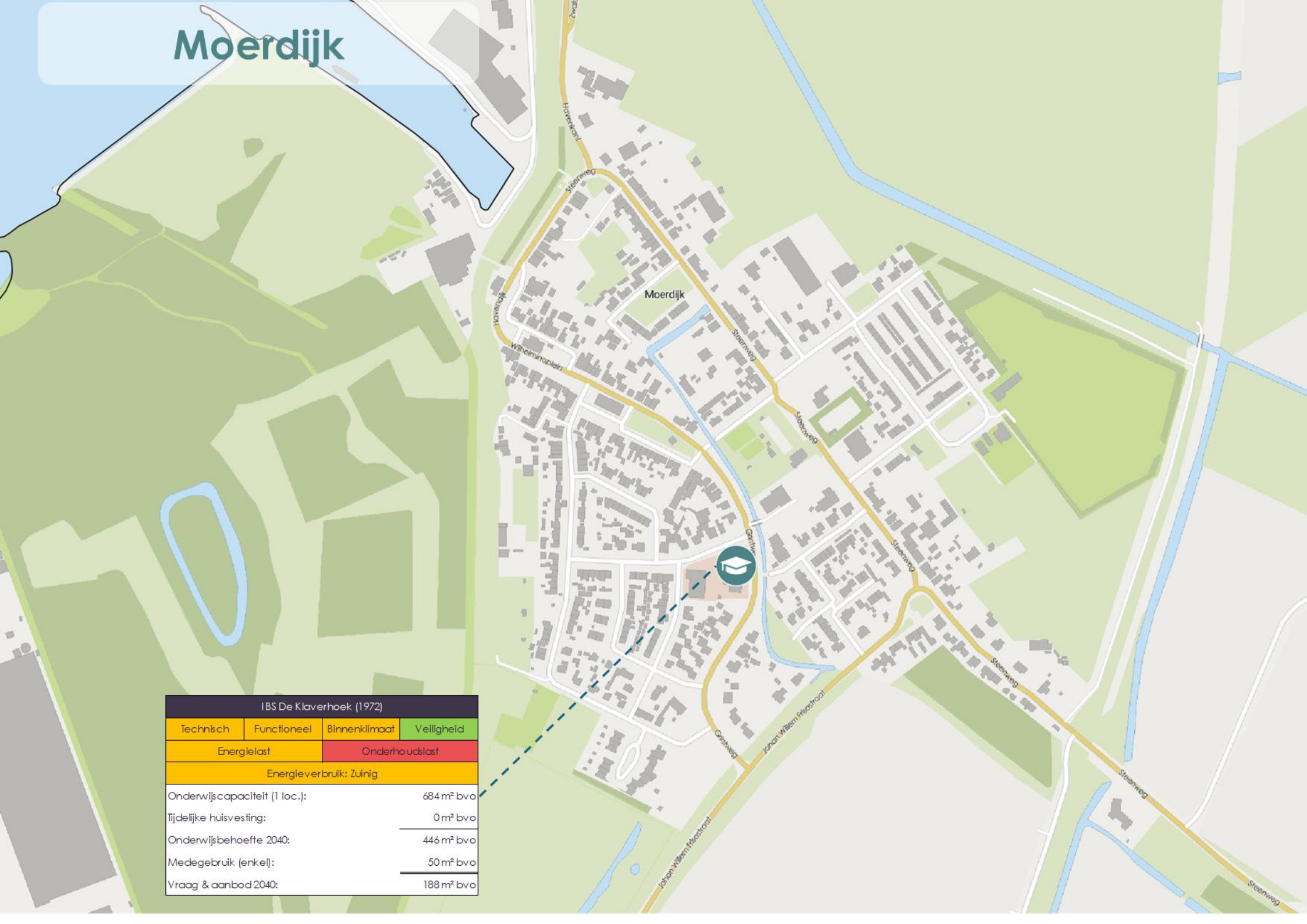

IBS De Klaverhoek (1972)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Zuinig			

Onderwijscapaciteit (1 loc.):	684 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	0 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	446 m² bvo
Medegebruik (enkel):	50 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	188 m² bvo

4.2 Kern: Moerdijk

In de kern Moerdijk is één basisschool gehuisvest, te weten:

School	Brinnr.	Adres	Schoolbestuur
IBS De Klaverhoek	14FE00	Margrietstraat 28, 4782 AH, Moerdijk	De Waarden

In juni 2025 hebben Rijk en regio besloten dat in het Powerport gebied (vanaf het haven- en industrieterrein Moerdijk tot en met de Amercentrale in Geertruidenberg) ongeveer 700 hectare ruimte nodig is voor energie-infrastructuur en groei van duurzame bedrijvigheid. In de gemeente Moerdijk gaat het om circa 400-500 hectare. Naast het beter benutten van de ruimte op het bestaande haven- en industrieterrein is uitbreiding ook noodzakelijk. Daarvoor zijn in juni 2025 twee zoekrichtingen benoemd: vanaf het haventerrein in oostelijke (dorp Moerdijk) of zuidoostelijke richting (ten zuiden van de A17 langs Logistiek Park Moerdijk).

Powerport is nodig om Nederland van stroom te kunnen blijven voorzien, voor grondstoffen minder afhankelijk van het buitenland te worden en bedrijven te kunnen verduurzamen. Het standpunt van de gemeenteraad van Moerdijk is dat Moerdijk alleen onder strikte voorwaarden ruimte voor Powerport kan bieden, zoals compensatie voor gedupeerden en behoud van leefbaarheid. Als daaraan wordt voldaan, is voor de gemeente uitbreiding van het haven- en industrieterrein Moerdijk uitsluitend in oostelijke richting (dorp Moerdijk) bespreekbaar. In juni 2026 besluiten Rijk, provincie en gemeente gezamenlijk over een principebesluit voor de voorkeursrichting, de randvoorwaarden die daarbij horen en zaken die nader uitgewerkt moeten worden.

Bovenstaande heeft bij een besluit voor de oostelijke richting gevolgen voor de continuïteit van voorzieningen, zoals kindcentra. Hieronder is een eerste denkrichting opgenomen om hiermee om te gaan. Dit vraagt continu om een dialoog en afstemming met alle betrokkenen (zoals gemeente, schoolbestuur en kinderopvang).

Het gemeenschapshuis in Moerdijk is tien jaar geleden vernieuwd. Daarnaast is er een gymnastieklokaal dat even oud is als de basisschool De Klaverhoek. De school en sportverenigingen maken gebruik van dit gymnastieklokaal. De gemeente onderhoudt het gymnastieklokaal primair voor het onderwijs.

4.2.1 IBS De Klaverhoek

De Klaverhoek is gehuisvest in een gebouw uit 1972. In 2007 is het gebouw uitgebreid met een directiekamer en multifunctionele ruimte. Ook Kibeo maakt gebruik van het gebouw voor peuteropvang en BSO. Hiervoor gebruiken zij eigen ruimtes maar delen ze ook ruimte met de school. De ruimte die zij zelfstandig gebruiken is 50 m² bvo.

Volgens de meest recente leerlingenprognose zal het aantal leerlingen in de komende jaren onder de opheffingsnorm van 55 leerlingen dalen. Als besloten wordt om het dorp Moerdijk op te heffen is het de vraag hoe lang De Waarden de school open kan houden. Dit is ook sterk afhankelijk van de fasering waarmee woningen leegkomen en/of inwoners besluiten te vertrekken. Afhankelijk van het tempo kan dat betekenen dat er een moment ontstaat waarop de kwaliteit van het onderwijs niet langer te waarborgen is. Het is aan De Waarden om te bepalen wanneer dit moment bereikt wordt.

Het gebouw is oud en het binnenklimaat is een zorg, onder andere doordat het gebouw slecht geïsoleerd is. Ook sluit het gebouw niet meer aan bij de nieuwste onderwijsvorm van De Waarden.

Schoolnaam:	**IBS De Klaverhoek**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	57	59	52	49	47	45	49
ruimtebehoefte (in m² bvo)	487	497	462	446	436	426	446
beschikbare onderwijscapaciteit	684	684	684	684	684	684	684
saldo (in m² bvo)	197	187	222	238	248	258	238
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	50	50	50	50	50	50	50
saldo (in m² bvo)	147	137	172	188	198	208	188

Scenario: In stand houden

Heijningen

Het Kompas (1930)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Onzuinig			

Onderwijscapaciteit (1 loc.):	624 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	0 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	356 m² bvo
Medegebruik (enkel):	0 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	268 m² bvo

4.3 Kern: Heijningen

In de kern Heijningen is één basisschool gehuisvest, te weten:

School	Brinnr.	Adres	Schoolbestuur
Het Kompas	08QM00	De Polderstraat 44, 4794 AM, Heijningen	Stichting Abbo Kindcentra

4.3.1 Het Kompas

Per 1 januari 2024 is basisschool Het Kompas overgenomen door Stichting Abbo Kindcentra. Aanleiding hiervoor was het eerdere voornemen tot sluiting, waarop ouders in actie kwamen. Sinds de overname heeft Abbo Kindcentra zich gericht op het aanpakken van achterstallig onderhoud en het cosmetisch verbeteren van het gebouw. Ook is er een afzuiginstallatie geplaatst. Door deze doorgevoerde verbeteringen is het huidige energieverbruik niet representatief en daarom niet meegenomen. Ook wordt het MJOP op dit moment nog opgesteld.

In het gebouw wordt ook buitenschoolse opvang aangeboden en vanaf schooljaar 2025-2026 zal ook peuteropvang aangeboden worden. Voor peuteropvang zal gebruik worden gemaakt van 70 m^2 bvo van de onderwijsruimte. De buitenschoolse opvang maakt gebruik van ruimtes die ook voor onderwijs gebruikt worden (dubbel ruimtegebruik).

Volgens het schoolbestuur is er sprake van een lichte stijging in het aantal leerlingen. De opgestelde prognoses laten zien dat het leerlingenaantal de komende jaren rond de 30 zal blijven schommelen, wat ruim onder de opheffingsnorm ligt, het schoolbestuur geeft aan dat zij de school open willen houden. Mocht de eerder benoemde wijziging van de kleineschoolentoeslag doorgang vinden dan is dit voor het schoolbestuur misschien niet meer mogelijk. Daarnaast is het zo dat wanneer het leerlingenaantal onder de ondergrens van 23 leerlingen komt dat dan de Rijksbekostiging voor personeel en exploitatiekosten zal stoppen.

De groepen 1 en 2 maken gebruik van het gemeenschapshuis als speellokaal, terwijl de groepen 3 tot en met 8 voor de gymlessen uitwijken naar De Parel in Fijnaart.

Vooralsnog is het scenario voor Het Kompas in stand houden. Op de langere termijn wordt echter gerekend op levensduurverlengende renovatie of vervangende nieuwbouw. Daarbij wordt een combinatie met het dorpshuis, dat dateert uit 1980, als wenselijk beschouwd.

Schoolnaam:	**Het Kompas**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	30	28	30	32	30	29	31
ruimtebehoefte (in m² bvo)	351	341	351	361	351	346	356
beschikbare onderwijscapaciteit	624	624	624	624	624	624	624
saldo (in m² bvo)	273	283	273	263	273	278	268
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	70	70	70	70	70	70	70
saldo (in m² bvo)	203	213	203	193	203	208	198

Scenario: In stand houden - renovatie/vervanging op lange termijn.

Fijnaart

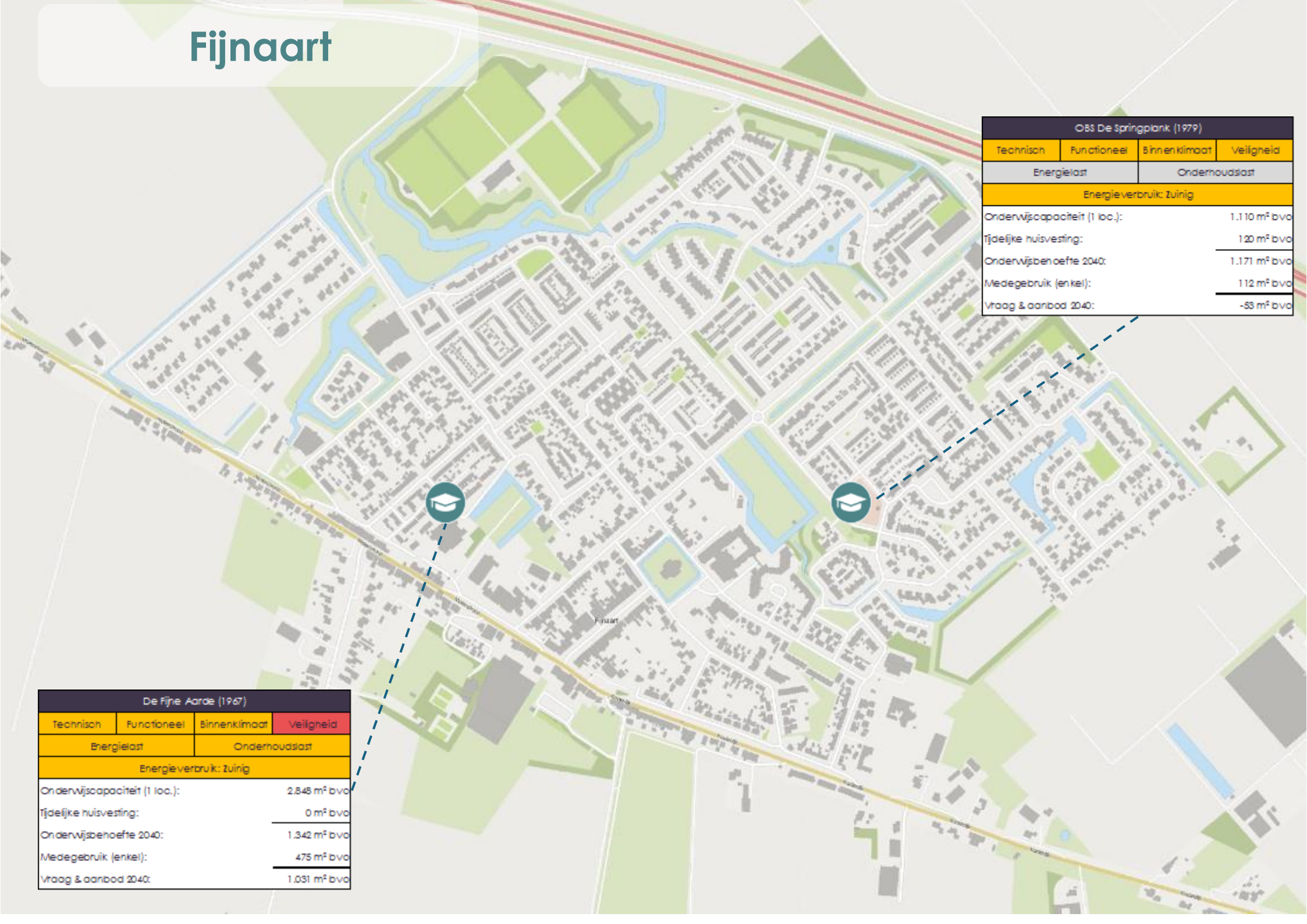

OBS De Springplank (1979)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Zuinig			

Onderwijscapaciteit (1 loc.):	1.110 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	120 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	1.171 m² bvo
Medegebruik (enkel):	112 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	-53 m² bvo

De Fijne Aarde (1967)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Zuinig			

Onderwijscapaciteit (1 loc.):	2.848 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	0 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	1.342 m² bvo
Medegebruik (enkel):	475 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	1.031 m² bvo

4.4 Kern: Fijnaart

In de kern Fijnaart zijn twee basisscholen gehuisvest, te weten:

School	Brinnr.	Adres	Schoolbestuur
OBS De Springplank	18DT00	Lijsterstraat 2, 4793 GZ, Fijnaart	Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant
De Fijne Aarde	03WK00	Prinses Irenestraat 1-3, 4793 CW, Fijnaart	De Waarden

Beide scholen zitten al langere tijd in een traject met de gemeente om te komen tot vervangende nieuwbouw. De wens van beide scholen is vervangende nieuwbouw op een eigen locatie in combinatie met kinderopvang. De Springplank opteert voor een andere locatie. De Fijne Aarde opteert voor de huidige locatie. De gemeenteraad moet nog het startdocument 'scholen Fijnaart' vaststellen met te onderzoeken nieuwbouw voor beide scholen, waarna het locatieonderzoek plaatsvindt met de schoolbesturen en besluitvorming door de raad.

4.4.1 De Fijne Aarde

De Fijne Aarde is gehuisvest in een gebouw uit 1967 dat in 2003 is uitgebreid en tegelijkertijd gerenoveerd. Tot 1 augustus 2022 maakte twee losse scholen gebruik van het gebouw, zij zijn gefuseerd tot De Fijne Aarde. Naast de school zijn er nog andere gebruikers die op het moment gebruik maken van de onderwijsruimte in het gebouw. Kibeo gebruikt 295 m² bvo voor dagopvang, peuteropvang en BSO, daarnaast maakt Kibeo ook gebruik van ruimtes die ook door de school gebruikt worden. De Springplank heeft twee lokalen (120 m² bvo) in het gebouw in gebruik en ook de Bibliotheek maakt gebruik van 60 m² bvo van de onderwijsruimte.

Schoolnaam:	**De Fijne Aarde**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	244	232	235	226	228	217	227
ruimtebehoefte (in m² bvo)	1.427	1.367	1.382	1.337	1.347	1.292	1.342
beschikbare onderwijscapaciteit	2.848	2.848	2.848	2.848	2.848	2.848	2.848
saldo (in m² bvo)	1.421	1.481	1.466	1.511	1.501	1.556	1.506
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	475	475	475	475	475	475	475
saldo (in m² bvo)	946	1.006	991	1.036	1.026	1.081	1.031

4.4.2 OBS De Springplank

De Springplank is gehuisvest in een gebouw uit 1979. Op dit moment heeft De Springplank een ruimtegebrek, om dit op te vangen maakt de school gebruik van tijdelijke huisvesting in de vorm van twee lokalen in het gebouw van De Fijne Aarde. De school heeft in het gebouw een samenwerking met Kibeo. Zij maken gebruik van 112 m² bvo van de onderwijsruimte en zij hebben ook zelf een unit van 57 m² bvo op het terrein laten plaatsen.

Schoolnaam:	**OBS De Springplank**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	176	180	198	192	194	185	193
ruimtebehoefte (in m² bvo)	1.085	1.105	1.196	1.166	1.176	1.131	1.171
beschikbare onderwijscapaciteit	1.110	1.110	1.110	1.110	1.110	1.110	1.110
saldo (in m² bvo)	25	5	-86	-56	-66	-21	-61
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	112	112	112	112	112	112	112
saldo (in m² bvo)	-87	-107	-198	-168	-178	-133	-173
aanwezige tijdelijke huisvesting	120	120	120	120	120	120	120
saldo (in m² bvo)	33	13	-78	-48	-58	-13	-53

Scenario: Vervangende nieuwbouw voor De Fijne Aarde en OBS De Springplank op twee locaties (twee solitaire kindcentra).

Noordhoek

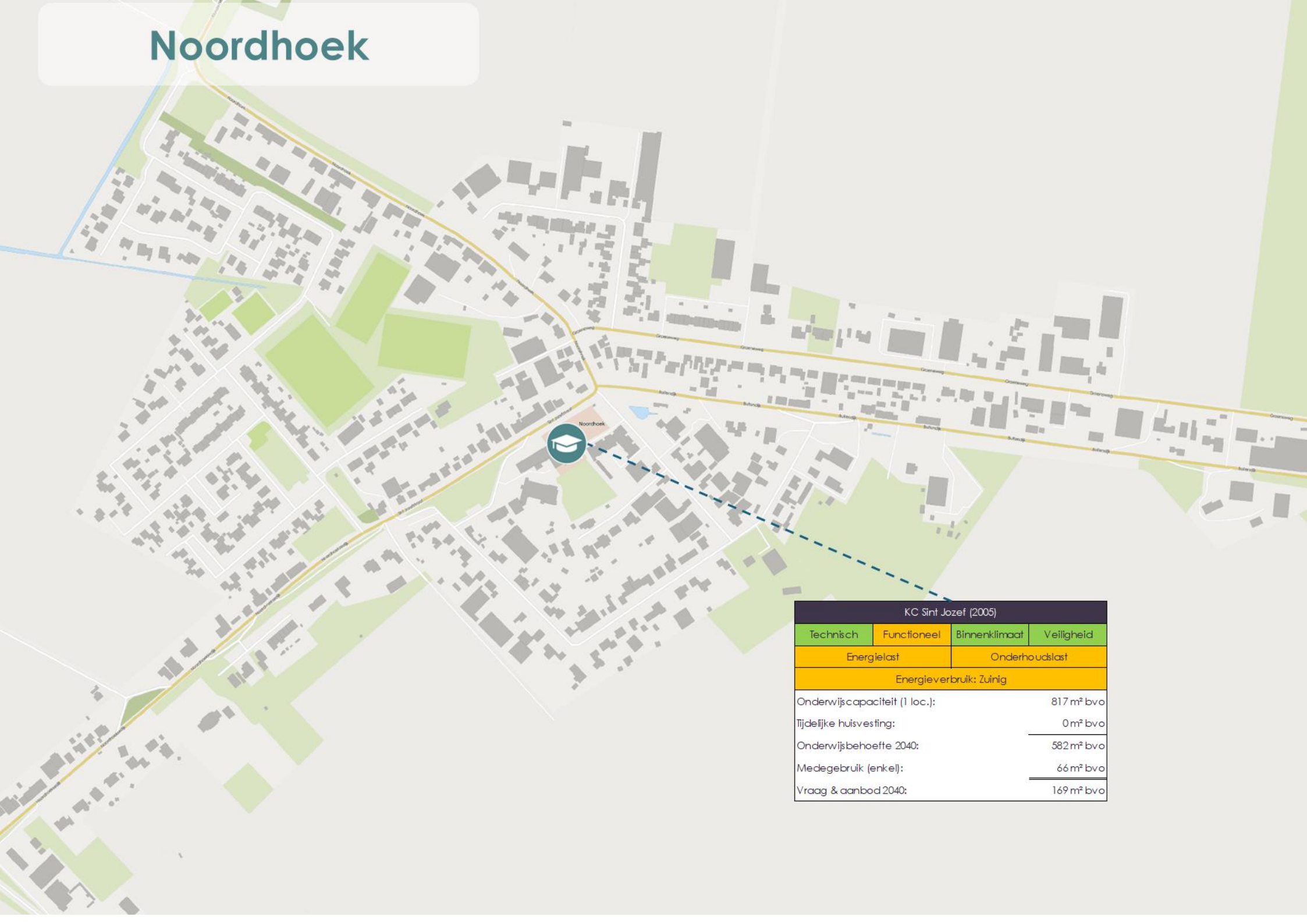

KC Sint Jozef (2005)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Zuinig			

Onderwijscapaciteit (1 loc.):	817 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	0 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	582 m² bvo
Medegebruik (enkel):	66 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	169 m² bvo

4.5 Kern: Noordhoek

In de kern Noordhoek is één basisschool gehuisvest, te weten:

School	Brinnr.	Adres	Schoolbestuur
KC Sint Jozef	03PL00	Bisschop Hopmansstraat 1-A, 4759 BD, Noordhoek	Borgesiusstichting

4.5.1 KC Sint Jozef

Sint Jozef is gehuisvest in een gebouw uit 2005. Hoewel de leerlingenprognoses en de beschikbare onderwijsruimte voor de komende 16 jaar voldoende lijken ervaart de school momenteel een ruimtetekort. Op het moment zijn er vier lokalen beschikbaar voor onderwijs. Dit zou voldoende moeten zijn voor het aantal leerlingen dat de school nu en in de toekomst heeft.

Door het onderwijsconcept van de school ervaart de school een gebrek aan lokalen waardoor één onderwijsgroep momenteel gehuisvest is in de aula van de school.

Schoolnaam:	**KC Sint Jozef**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	74	81	76	78	80	73	76
ruimtebehoefte (in m² bvo)	572	607	582	592	602	567	582
beschikbare onderwijscapaciteit	817	817	817	817	817	817	817
saldo (in m² bvo)	245	210	235	225	215	250	235
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	66	66	66	66	66	66	66
saldo (in m² bvo)	179	144	169	159	149	184	169

Scenario: In stand houden.

Standdaarbuiten

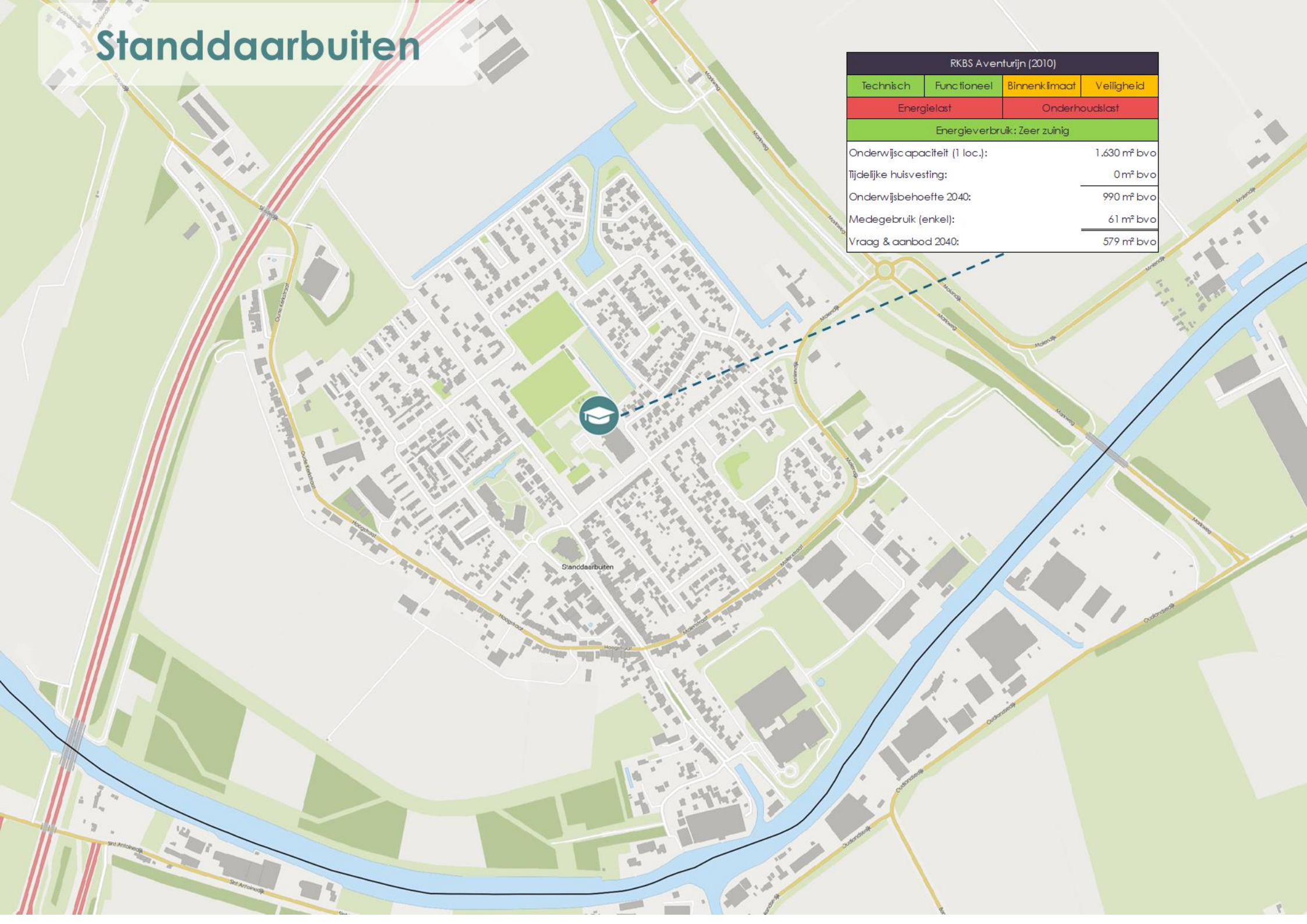

RKBS Aventurijn (2010)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Zeer zuinig			

Onderwijscapaciteit (1 loc.):	1.630 m² bvo
Tijdelijke huisvesting:	0 m² bvo
Onderwijsbehoefte 2040:	990 m² bvo
Medegebruik (enkel):	61 m² bvo
Vraag & aanbod 2040:	579 m² bvo

4.6 Kern: Standdaarbuiten

In de kern Standdaarbuiten is één school gehuisvest, te weten:

School	Brinnr.	Adres	Schoolbestuur
RKBS Aventurijn	06JQ00	Antoniusstraat 2, 4758 AM, Standdaarbuiten	Borgesiusstichting

4.6.1 RKBS Aventurijn

Aventurijn is gehuisvest in een gebouw uit 2010. De school zit samen in een gebouw met kinderopvang en bibliotheek. De school grenst aan MFA De Standaert (eigenaar Woonkwartier). Beide gebouwdelen delen de elektra aansluiting, brandmeldinstallatie, alarminstallatie en het camerasysteem. Borgesiusstichting beheert en betaalt alle gezamenlijke installaties en aansluitingen. Dit is dan ook de reden dat op dit moment de onderhouds- en energiekosten van het gebouw hoog uitvallen ten opzichte van vergelijkbare schoolgebouwen uit de ICS-benchmark.

Schoolnaam:	**RKBS Aventurijn**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	145	152	144	151	159	155	157
ruimtebehoefte (in m² bvo)	929	965	924	960	1.000	980	990
beschikbare onderwijscapaciteit	1.630	1.630	1.630	1.630	1.630	1.630	1.630
saldo (in m² bvo)	701	665	706	670	630	650	640
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	61	61	61	61	61	61	61
saldo (in m² bvo)	640	604	645	609	569	589	579

Scenario: In stand houden.

Zevenbergen

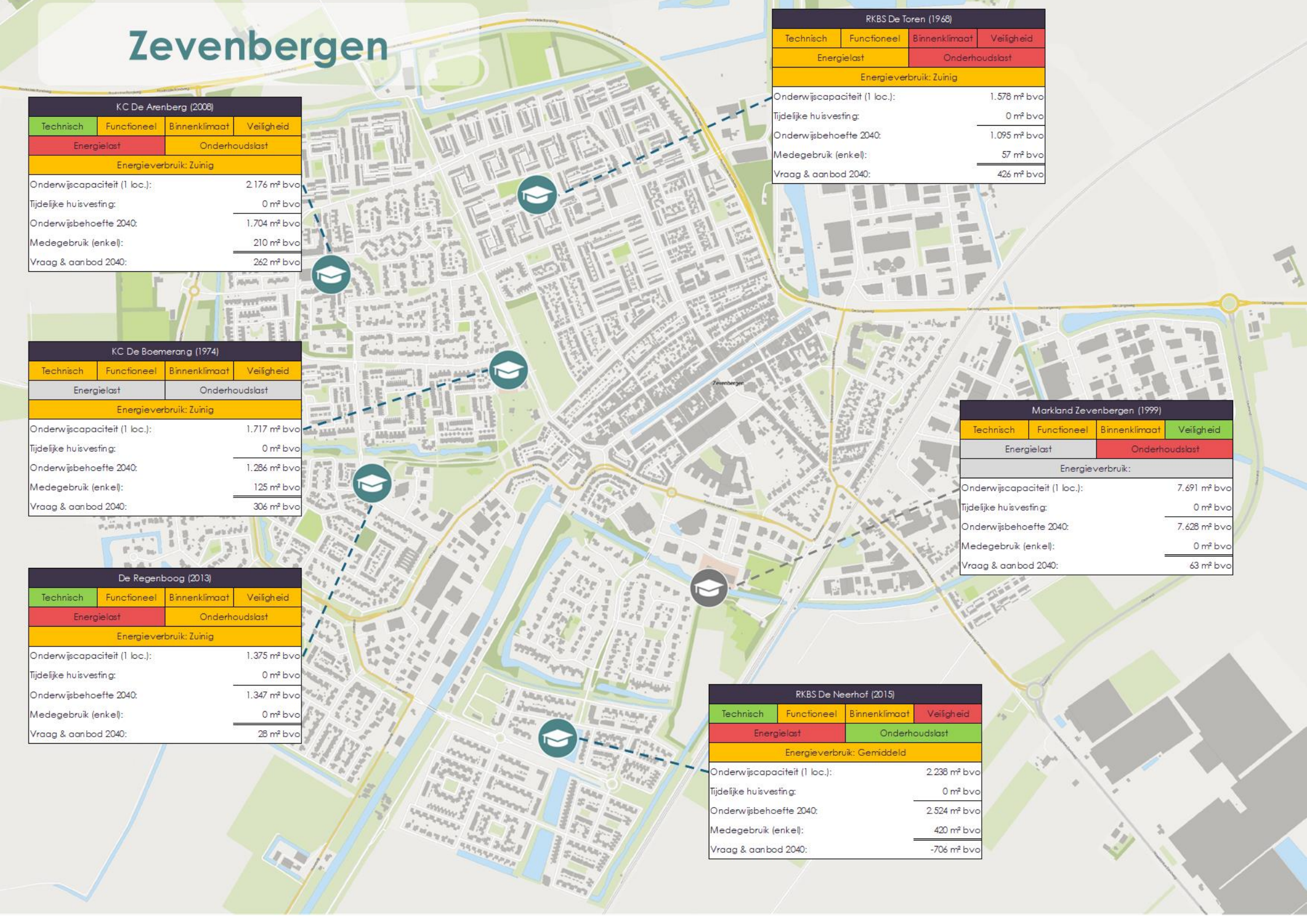

KC De Arenberg (2008)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Zuinig			
Onderwijscapaciteit (1 loc.):		2.176 m² bvo	
Tijdelijke huisvesting:		0 m² bvo	
Onderwijsbehoefte 2040:		1.704 m² bvo	
Medegebruik (enkel):		210 m² bvo	
Vraag & aanbod 2040:		262 m² bvo	

KC De Boemerang (1974)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Zuinig			
Onderwijscapaciteit (1 loc.):		1.717 m² bvo	
Tijdelijke huisvesting:		0 m² bvo	
Onderwijsbehoefte 2040:		1.286 m² bvo	
Medegebruik (enkel):		125 m² bvo	
Vraag & aanbod 2040:		306 m² bvo	

De Regenboog (2013)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Zuinig			
Onderwijscapaciteit (1 loc.):		1.375 m² bvo	
Tijdelijke huisvesting:		0 m² bvo	
Onderwijsbehoefte 2040:		1.347 m² bvo	
Medegebruik (enkel):		0 m² bvo	
Vraag & aanbod 2040:		28 m² bvo	

RKBS De Toren (1968)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Zuinig			
Onderwijscapaciteit (1 loc.):		1.578 m² bvo	
Tijdelijke huisvesting:		0 m² bvo	
Onderwijsbehoefte 2040:		1.095 m² bvo	
Medegebruik (enkel):		57 m² bvo	
Vraag & aanbod 2040:		426 m² bvo	

Markland Zevenbergen (1999)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik:			
Onderwijscapaciteit (1 loc.):		7.691 m² bvo	
Tijdelijke huisvesting:		0 m² bvo	
Onderwijsbehoefte 2040:		7.628 m² bvo	
Medegebruik (enkel):		0 m² bvo	
Vraag & aanbod 2040:		63 m² bvo	

RKBS De Neerhof (2015)			
Technisch	Functioneel	Binnenklimaat	Veiligheid
Energielast		Onderhoudslast	
Energieverbruik: Gemiddeld			
Onderwijscapaciteit (1 loc.):		2.238 m² bvo	
Tijdelijke huisvesting:		0 m² bvo	
Onderwijsbehoefte 2040:		2.524 m² bvo	
Medegebruik (enkel):		420 m² bvo	
Vraag & aanbod 2040:		-706 m² bvo	

4.7 Kern: Zevenbergen

In de kern Zevenbergen zijn vijf basisscholen en één middelbare school gehuisvest, te weten:

School	Brinnr.	Adres	Schoolbestuur
KC De Boemerang	18DY00	De Meeren 1, 4761 SB, Zevenbergen	Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant
RKBS De Neerhof	06KB00	Bloedkoraal 1, 4762 BJ, Zevenbergen	De Waarden
De Regenboog	07PF00	Regenboogstraat 1, 4761 ZX, Zevenbergen	De Waarden
RKBS De Toren	08MJ00	Witte Arend 2, 4761 JA, Zevenbergen	De Waarden
KC De Arenberg	09LL00	Zandberg 70, 4761 TW, Zevenbergen	De Waarden
Markland College Zevenbergen	30EU00	Vaandelweg 4, 4761 BC, Zevenbergen	Stichting Markland College

In de prognoses voor 2040 is er rekening gehouden met de woningbouwplannen in Zevenbergen Oost en Zevenbergen Noord.

4.7.1 KC De Boemerang

De Boemerang is gehuisvest in een gebouw uit 1974 dat in 1977 en 2006 is uitgebreid. Het gebouw heeft een totale capaciteit van 1717 m² bvo, waarvan nog 1.592 m² bvo beschikbaar is voor onderwijs. De overige vierkante meters zijn in gebruik door Kibeo voor BSO, peuteropvang en dagopvang. De beoordeling op alle kwalitatieve onderdelen van het gebouw is matig. Het gebouw heeft inmiddels de 40-jaarstermijn bereikt (stopjaar 2014) en is toe aan vervangende nieuwbouw of een levensduurverlengende renovatie.

Schoolnaam:	**KC De Boemerang**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	205	212	199	195	201	213	216
ruimtebehoefte (in m² bvo)	1.231	1.266	1.201	1.181	1.211	1.271	1.286
beschikbare onderwijscapaciteit	1.717	1.717	1.717	1.717	1.717	1.717	1.717
saldo (in m² bvo)	486	451	516	536	506	446	431
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	125	125	125	125	125	125	125
saldo (in m² bvo)	361	326	391	411	381	321	306

Scenario: Vervangende nieuwbouw op de huidige locatie of een levensduurverlengende renovatie.

Tijdelijke huisvesting De Boemerang en De Toren

Voor de vervangende nieuwbouw bij De Boemerang en de vervangende nieuwbouw/renovatie voor De Toren is tijdelijke huisvesting nodig. In het verleden heeft de tijdelijke huisvesting voor De Regenboog aan de Kristallaan gestaan. Daar ligt nu nog een kiss-and-ride zone. Het idee is deze locatie voor beide projecten als locatie voor tijdelijke huisvesting te gebruiken. Hierdoor kunnen de projecten gefaseerd worden gerealiseerd.

4.7.2 RKBS De Neerhof

De Neerhof is gehuisvest in een schoolgebouw dat in 2015 is opgeleverd. Naast de school maken ook Stichting Thuiszorg West-Brabant, de GGD en Kibeo gebruik van de onderwijsruimtes in het gebouw. Voor jeugdgezondheidszorg/ consultatiebureau heeft Stichting Thuiszorg West-Brabant 230 m2 bvo in eigen gebruik, de GGD heeft voor jeugdgezondheidszorg 60 m2 bvo in eigen gebruik en Kibeo heeft 130 m^2 bvo in eigen gebruik en gebruikt ook ruimtes samen met de school. Er ligt een aanvraag van Kibeo voor 130 m^2 bvo extra voor eigen gebruik.

Op het gebied van functionele kwaliteit scoort het gebouw matig. Dit komt voornamelijk doordat het gebouw niet goed aansluit op de veranderende onderwijsvorm en visie van De Waarden. Daarnaast zijn er momenteel onvoldoende goed ingerichte werkplekken beschikbaar voor de staf.

Ook het binnenklimaat wordt als matig ervaren. Het is vaak te warm in het gebouw, terwijl het in sommige ruimten juist te koud kan zijn. De wijze waarop de ventilatie lucht blaast, wordt in diverse lokalen als onprettig ervaren. Bovendien kampt de school met een lage luchtvochtigheid, wat regelmatig leidt tot fysieke klachten bij gebruikers.

Op het aspect veiligheid scoort het gebouw slecht. Er is regelmatig sprake van vandalisme en de verkeersveiligheid rondom het gebouw laat te wensen over. Dit komt onder andere door het beperkte aantal toegangswegen en een tekort aan parkeerplaatsen. De situatie bij de fietstunnel vraagt eveneens aandacht: de overgang van voetpad naar fietspad is onduidelijk en de tunnel wordt regelmatig gebruikt voor het afsteken van vuurwerk, wat leidt tot onveilige situaties.

Zoals te zien is in de knelpuntenanalyse (vergelijk leerlingenprognose en beschikbare capaciteit) is de verwachting dat er in 2040 bij De Neerhof een ruimtetekort zal zijn van meer dan 700 m^2. Dit heeft onder andere te maken met de voorziene nieuwbouwplannen. Met het openen van een nieuwe onderwijsvoorziening in de nieuwbouwwijk Zevenbergen Oost zal dit mogelijk nog veranderen. Het is dus belangrijk om de leerlingenaantallen goed in de gaten te houden. De gewenste uitbreiding van Kibeo kan beter niet gehonoreerd worden om de groei van onderwijs mogelijk te blijven maken.

Schoolnaam:	**RKBS De Neerhof**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	252	266	273	310	358	493	462
ruimtebehoefte (in m² bvo)	1.468	1.538	1.573	1.759	2.001	2.680	2.524
beschikbare onderwijscapaciteit	2.238	2.238	2.238	2.238	2.238	2.238	2.238
saldo (in m² bvo)	770	700	665	479	237	-442	-286
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	420	420	420	420	420	420	420
saldo (in m² bvo)	350	280	245	59	-183	-862	-706

Scenario: In stand houden.

4.7.3 KC De Arenberg

De Arenberg is gehuisvest in een gebouw uit 2008. In het gebouw zijn er met name klachten met betrekking tot de ventilatie. Er wordt geklaagd over droge ogen en hoofdpijn. Ook wordt het in de zomer met name op de eerste etage erg warm. De verkeersveiligheid rond de school is een aandachtspunt. Het fietspad rondom het gebouw waar kinderen overheen lopen als ze van en naar school gaan levert gevaarlijke situaties op en ook het zebrapad bij de grote weg zou met extra borden meer aandacht mogen trekken. Ook vandalisme is een probleem.

Schoolnaam:	**KC De Arenberg**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	315	304	301	286	284	284	299
ruimtebehoefte (in m² bvo)	1.784	1.729	1.714	1.639	1.629	1.629	1.704
beschikbare onderwijscapaciteit	2.176	2.176	2.176	2.176	2.176	2.176	2.176
saldo (in m² bvo)	392	447	462	537	547	547	472
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	210	210	210	210	210	210	210
saldo (in m² bvo)	182	237	252	327	337	337	262

Scenario: In stand houden.

4.7.4 De Regenboog

De Regenboog is gehuisvest in een gebouw uit 2013. Het gebouw scoort matig op functioneel gebruik. Dit komt doordat de lokalen een oppervlakte hebben van 51 m² fno en daarmee te klein zijn voor groepen groter dan 25 leerlingen Daarnaast scoort ook het binnenklimaat matig. Dit komt door de hoge temperaturen in de aula en het speellokaal bij zonnig weer.

Naast de school wordt een gymzaal ontwikkeld op het bestaande schoolplein (zie hoofdstuk 5). Omdat deze ontwikkeling ten koste gaat van een deel van de huidige speelruimte, wordt samen met de gemeente gewerkt aan een plan om de verminderde speeloppervlakte elders in de openbare ruimte te compenseren.

Schoolnaam:	**De Regenboog**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	223	226	213	208	212	222	228
ruimtebehoefte (in m² bvo)	1.322	1.337	1.271	1.246	1.266	1.317	1.347
beschikbare onderwijscapaciteit	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375
saldo (in m² bvo)	53	38	104	129	109	58	28
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	0	0	0	0	0	0	0
saldo (in m² bvo)	53	38	104	129	109	58	28

Scenario: In stand houden.

4.7.5 RKBS De Toren

De Toren is gehuisvest in een gebouw uit 1968 met een uitbreiding in 2005. Het gebouw scoort slecht op binnenklimaat en veiligheid. In de winter is het te koud in het gebouw, ondanks dat de verwarming hoog staat. Ook tocht het heel erg. In de zomer is het te warm in het gebouw. Meerdere facilitaire voorzieningen in het gebouw zijn oud en aan vervanging toe, ook zijn er regelmatig problemen met de elektra en de riolering. Het gebouw is inmiddels 58 jaar oud en dat straalt het ook uit. Het gebouw scoort slecht op veiligheid door de omgeving. De verkeersveiligheid is slecht door dubbel geparkeerde auto's en vrachtwagens die voor de hoofdingang parkeren om te lossen. Ook wordt er om de school heen gedeald en wordt het schoolplein als hangplek gebruikt, wat ook weer leidt tot vandalisme.

Schoolnaam:	**RKBS De Toren**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	142	122	135	137	151	182	178
ruimtebehoefte (in m² bvo)	914	814	879	889	960	1.115	1.095
beschikbare onderwijscapaciteit	1.578	1.578	1.578	1.578	1.578	1.578	1.578
saldo (in m² bvo)	664	764	699	689	618	463	483
medegebruik onderwijscapaciteit enkel	57	57	57	57	57	57	57
saldo (in m² bvo)	607	707	642	632	561	406	426

Scenario: Vervangende nieuwbouw of een levensduurverlengende renovatie.

4.7.6 Markland College Zevenbergen

Markland College Zevenbergen is gehuisvest in een gebouw uit 1999 met een uitbreiding in 2005 en nog een uitbreiding in 2016. In 1999 zijn de begane grond en eerste verdieping gerealiseerd. In 2005 is daar een tweede verdieping bovenop gebouwd. In 2016 is er over het water heen uitgebreid. Recent is de ventilatie in het complete gebouw vernieuwd. De kansenkaart en factsheets zijn opgesteld voor deze vernieuwing, de effecten van deze vernieuwing op de kwaliteit en financiën zijn nog niet te beoordelen.

In 2016 is er een kleinere uitbreiding gerealiseerd dan het aantal vierkante meters waarvoor bekostiging is verstrekt. Daardoor heeft het gebouw op het moment een onderwijscapaciteit van 7.691 m² bvo maar zou er eigenlijk een onderwijscapaciteit moeten zijn van 8.400 m² bvo. Met de huidige leerlingenprognoses wordt geen ruimtetekort verwacht. Wel is het belangrijk om dit goed te blijven monitoren, gezien de nieuwbouwwijken en de stijgende instroom van leerlingen van buiten de gemeente.

De verschillende bouwfases maakt dat de verschillende delen op verschillende momenten aan renovatie of vervanging toe zijn. Om de school in de toekomst een geheel te laten zijn en als een geheel te kunnen behandelen wordt het gehele gebouw als geheel weggezet in de planning van dit IHP.

Schoolnaam:	**Markland Zevenbergen**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	1.087	1.090	1.107	1.113	1.079	1.058	1.099
ruimtebehoefte (in m² bvo)	7.556	7.658	7.676	7.713	7.507	7.380	7.628
beschikbare onderwijscapaciteit	7.691	7.691	7.691	7.691	7.691	7.691	7.691
saldo (in m² bvo)	135	33	15	-22	184	311	63

Scenario: Renovatie of vervangende nieuwbouw op termijn

Overweging:

Stel nu de capaciteit voor het Markland College Zevenbergen opnieuw vast waarbij wordt bepaald welke omvang de daadwerkelijke onderwijscapaciteit heeft en welk leerlingenaantal daarbij hoort. Dat maakt voor de toekomst zaken helder en hoeft niet steeds teruggegrepen worden over het verschil met de daadwerkelijke capaciteit en die het zou moeten zijn. Als dit niet eerder opnieuw vastgesteld kan worden, dan in ieder geval bij de huisvestingsmaatregel op termijn (een goed ijkmoment).

4.7.7 Zevenbergen Oost

In de nieuwbouwwijk Zevenbergen Oost zullen in de komende tien jaar minimaal 1.000 woningen worden gerealiseerd. Voor deze ontwikkeling is een leerlingenprognose opgesteld van het verwachte aantal kinderen in de basisschoolleeftijd. Daarbij is aangenomen dat 90% van deze kinderen een basisschool in de wijk zelf zal bezoeken. Op basis van deze veronderstelling is het verwachte aantal leerlingen weergegeven in Tabel 1.

Vanuit deze prognose is de intentie van de gemeente om onderwijscapaciteit te gaan realiseren in Zevenbergen Oost. De locatie die op de impressie van Zevenbergen Oost (zie Figuur 1) in het blauw is aangegeven, is gereserveerd voor een onderwijsvoorziening. Het gaat om een kavel van 4.500-5.000 m².

Figuur 2. Impressie Zevenbergen Oost

Voor 280 leerlingen zou het gaan om een ruimteprogramma zoals gegeven in Tabel 2.

Onderdeel	Oppervlakte
Schoolgebouw	1.608 m² bvo
Kinderopvang (20%)	321 m² bvo
Buitenruimte school	1.400 m² bvo
Buitenruimte kinderopvang (70 kinderen)	210 m² bvo
Totaal	**3.539 m² bvo**

Tabel 2 - Ruimteprogramma 280 leerlingen primair onderwijs

Bij een tweelaagse bouw, waarbij 60% van de vierkante meters op de begane grond en 40% op de verdieping is gesitueerd, resulteert dit in een footprint van 1.158 m² voor het gebouw en een buitenruimte van 1.610 m².

Schoolbesturen en gemeente hebben gezamenlijk de insteek gekozen om de leerlingen in de nieuwbouwwijk onderwijs en opvang aan te bieden. Hierbij kan een voorziening worden neergezet met initieel voldoende omvang en die kan meegroeien met de ontwikkeling van het leerlingenaantal in deze wijk (uitbreidbare huisvesting met behoud functionaliteit/geschiktheid voor concept). Op dit moment is niet duidelijk welk schoolbestuur of schoolbesturen onderwijs zullen gaan aanbieden in het nieuw te realiseren gebouw in Zevenbergen Oost. Stichting OBO had in juli 2025 een initiatief ingediend voor een nieuwe school. Op 1 december 2025 heeft DUO gemeld aan de gemeente dat het bevoegd gezag om haar moverende redenen besloten heeft geen aanvraag in te dienen voor een nieuwe school in Zevenbergen. De uiteindelijke toekenning van de huisvestingscapaciteit en bestuurlijke invulling valt buiten de scope van het IHP, maar sluit aan bij de gezamenlijke ambitie van schoolbesturen en gemeente om thuisnabij onderwijs te realiseren. Met het realiseren van de vierkante meters zorgt de gemeente voor de benodigde capaciteit, ongeacht de aanbieder van onderwijs.

Zevenbergen-Oost																
	Leerlingenprognose															
Jaar	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041
Aantal leerlingen	35	57	81	99	131	160	203	248	291	287	285	281	275	262	248	234
Ruimtebehoefte (in m² bvo)	377	485	607	698	861	1006	1223	1449	1662	1644	1635	1612	1581	1517	1445	1377

Tabel 1 - Prognose Zevenbergen Oost

4.8 Kern: Willemstad

In de kern Willemstad zijn twee basisscholen gehuisvest, te weten:

School	Brinnr.	Adres	Schoolbestuur
OBS Willem de Zwijger	04HZ00	Mr. Jaap Burgerlaan 1, 4797 CX, Willemstad	Stichting Openbaar Basisonderwijs West-Brabant
PCBS De Singel	07OA00	Singel 1, 4797 BJ, Willemstad	De Waarden

In Willemstad wordt een nieuwe MFA gerealiseerd, met verwachte oplevering 2028/2029. Beide basisscholen zullen als eigenstandige scholen gehuisvest worden in deze MFA. De ruimtebehoefte die gerealiseerd gaat worden in de MFA voor de basisscholen is gebaseerd op de meest recente leerlingenprognoses van eind 2024 (859 m² bvo voor Willem de Zwijger en 899 m² bvo voor De Singel). In het ontwerpproces wordt ook rekening gehouden met een mogelijke uitbreiding van twee groepen voor de school en één groep voor de kinderopvang, deze uitbreiding wordt mee ontworpen, maar in eerste instantie niet gerealiseerd. De planning ziet er als volgt uit (maar is afhankelijk van het verloop van de planologische procedure): start nieuwbouw in 2027 en ingebruikname nieuwbouw in 2028.

Schoolnaam:	**OBS Willem de Zwijger**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	103	105	107	110	112	117	127
ruimtebehoefte (in m² bvo)	718	728	738	753	763	789	839
beschikbare onderwijscapaciteit	748	748	748	748	748	748	748
saldo (in m² bvo)	30	20	10	-5	-15	-41	-91

Schoolnaam:	**PCBS De Singel**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	115	109	115	114	118	125	135
ruimtebehoefte (in m² bvo)	778	748	778	773	794	829	879
beschikbare onderwijscapaciteit	844	844	844	844	844	844	844
saldo (in m² bvo)	66	96	66	71	50	15	-35

Scenario: Vervangende nieuwbouw (lopend project).

4.9 Kern: Zevenbergschen Hoek

In de kern Zevenbergschen Hoek is één basisschool gehuisvest, te weten:

School	Brinnr.	Adres	Schoolbestuur
RKBS De Hoeksteen	15CX00	Olavstraat 31, 4765 CP, Zevenbergschen Hoek	De Waarden

In Zevenbergschen hoek wordt een nieuwe MFA gerealiseerd, waar ook De Hoeksteen in gehuisvest zal worden. Op dit moment zit de school in tijdelijke huisvesting in afwachting van de oplevering van de nieuwe MFA. De bouw zal starten in 2026 en de ingebruikname is gepland in 2027. De vervangende nieuwbouw zal een oppervlakte van 811 m² bvo krijgen.

Schoolnaam:	**RKBS De Hoeksteen**						
omschrijving	*oktobertelling*		*leerlingenprognose*				
jaar	2024	2025	2026	2028	2030	2035	2040
aantal leerlingen	100	92	91	95	93	93	99
ruimtebehoefte (in m² bvo)	703	663	658	678	668	668	698
beschikbare onderwijscapaciteit	811	811	811	811	811	811	811
saldo (in m² bvo)	108	148	153	133	143	143	113

Scenario: Vervangende nieuwbouw (lopend project).

5. Voorzieningen bewegingsonderwijs

De gemeente Moerdijk heeft de wettelijke taak te voorzien in voldoende voorzieningen voor het bewegingsonderwijs voor scholen in het primair en voortgezet onderwijs. In het beleidskader maatschappelijke accommodaties staat beschreven dat de binnensport accommodaties die door de gemeente worden gefaciliteerd primair bedoeld zijn voor bewegingsonderwijs. Er is recent een onderzoek uitgevoerd naar toekomstbestendige gymvoorzieningen in Zevenbergen.

Op 19 januari 2023 heeft de gemeenteraad besloten dat er vervangende nieuwbouw moet komen voor de gymzalen in de Droge Mark en de Lindonk. In het recent uitgevoerde onderzoek is door de gemeenteraad het volgende besloten:

- Het realiseren van één gymzaal bij basisschool De Toren/De Boemerang op basis van een integrale aanpak met vervangende nieuwbouw van de basisschool.

Voor de locatie bij De Toren spreekt onder andere:

- De wijkfunctie voor de nieuwbouwwijk in Zevenbergen Noord, de nabijgelegen woontorens voor de Oekraïense nieuwkomers en de woonvoorzieningen voor asielzoekers;
- Een betere spreiding van binnensportaccommodaties over de kern Zevenbergen.

Andere lopende ontwikkelingen rondom binnensportaccommodaties die gebruikt gaan worden voor bewegingsonderwijs zijn:

- De ontwikkeling van nieuwbouw voor de Niervaert in Klundert inclusief een sporthal en een gymzaal;
- De ontwikkeling van MFA Willemstad inclusief een gymzaal;
- De ontwikkeling van een nieuwe sporthal in Zevenbergen, ter vervanging van De Borgh. Deze sporthal zal primair gebruikt worden door het Markland College Zevenbergen;
- De ontwikkeling van één gymzaal bij basisschool De Regenboog.

In de bijlage zijn per kern de voorzieningen voor bewegingsonderwijs benoemd. Ook de maximale behoefte aan klokuren bewegingsonderwijs is per school bepaald aan de hand van de leerlingenprognoses. Hieruit blijkt dat per kern er voldoende voorzieningen voor bewegingsonderwijs aanwezig zijn.

6. Financiën

Om de kwaliteit van de onderwijshuisvesting te waarborgen, investeren de gemeente en schoolbesturen in schoolgebouwen. Deze paragraaf vertaalt de opgenomen ambities naar financiële uitgangspunten die in dit IHP worden gehanteerd. De genoemde investeringsbedragen zijn gebaseerd op de prijzen van 2025, inclusief btw.

6.1 Totale investering IHP

Voor iedere onderwijsvoorziening is in hoofdstuk 4 een denkrichting benoemd. De investering voor de gemeente bedraagt over de looptijd van dit IHP een bedraag van € 111.890.000,- inclusief btw. Dit bedrag is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Onderwijshuisvesting € 83.720.000,-
- Haalbaarheidsonderzoek € 400.000,-
- Huisvesting kinderopvang € 7.880.000,-
- Tijdelijke huisvesting € 12.050.000,-
- Sloopkosten € 3.040.000,-
- Gymvoorziening (1 zaal) € 1.990.000,-
- Ambtelijke uren[17] € 2.810.000,-

De kosten voor onderwijshuisvesting zijn als volgt opgebouwd:

- Investeringskosten gebouw € 67.536.000,-
- Inclusief onderwijs € 3.377.000,-
- Toeslag ENG € 2.726.000,-
- Inrichting extra buitenruimte € 121.000,-
- Netcongestie (stelpost) € 1.600.000,-
- Circulariteit € 8.116.000,-
- Regenwateropslag € 240.000,-

De kapitaallasten met betrekking tot de kinderopvang worden gedekt door jaarlijkse huuropbrengsten via het schoolbestuur van de kinderopvangorganisatie.

De investering voor MFA Willemstad (onder andere vervangende nieuwbouw voor de basisscholen Willem de Zwijger en De Singel) is niet opgenomen in de totale investering van het IHP, omdat de planning is dat in Q1 2026 de Raad hiervoor een raadsvoorstel, dat gebaseerd is op het definitief ontwerp, ter besluitvorming krijgt.

In de totale kosten is uitgegaan van prijspeil 2025, indexering van het IHP naar jaar van realisatie is niet meegenomen.

In de kosten onderwijshuisvesting zijn onvoorziene kosten bij realisatie van het schoolgebouw inbegrepen.

Bij het uitvoeringsprogramma zal (vervangende) nieuwbouw projectmatig worden opgepakt door de gemeente en het schoolbestuur met de daarbij gehanteerde stappen en fasen (onder andere startdocument met kaders, locatiekeuze onderzoek, haalbaarheidsonderzoek op gekozen nieuwbouwlocatie, aanbesteding architect en aannemer, geraamde kostenbegroting definitief ontwerp, realisatie, en bestuurlijke besluitvorming).

Aangezien deze stappen en fasen nog doorlopen moeten worden is het in het IHP niet mogelijk om alle overige aanvullende kosten in beeld te brengen.

Per nieuwbouwproject is een stelpost € 50.000,- opgenomen als voorbereidingskrediet voor kosten fase startdocument en fase locatieonderzoeken (bijvoorbeeld voor verkeersonderzoek, bodemonderzoek, quickscan flora en fauna onderzoek, eerste verkenning archeologisch onderzoek). Als uitgangspunt is genomen dat voor de ambtelijke uren vanaf de uitvoeringsfase (die onder andere afhankelijk zijn van de grootte van het project) een opslag van 3% te hanteren op de totale investering exclusief haalbaarheidsonderzoeken, tijdelijke huisvesting en sloopkosten.

[17] Dit betreft ambtelijke uren die vanaf de uitvoeringsfase worden gemaakt, maar die niet kunnen worden toegerekend aan onderwijshuisvesting.

Voor de volgende aanvullende kosten is het niet mogelijk een inschatting te maken:

- Overige onvoorziene kosten zoals verwervingskosten grond, bouwrijp maken grond, kosten van omgevingsplanprocedure (bijvorbeeld opstellen omgevingsplan, flora en fauna-onderzoek, akoestisch onderzoek, niet-gesprongen-explosievenonderzoek), saneringskosten als sprake is van vervuilde grond, aanpassingen in de openbare ruimte.

Bij een nieuwe locatie is de gemeente (financieel) verantwoordelijk voor het bouwrijp opleveren van deze locatie. Dit impliceert dat voormelde aanvullende kosten als deze van toepassing zijn, ook voor rekening van de gemeente komen.

Als op grond van de gehanteerde stappen en fasen gekozen wordt voor een nieuwe locatie, wordt na ingebruikname van de nieuwbouw de bestaande locatie met het oude gebouw door het schoolbestuur juridisch in eigendom (om niet vanwege 'economisch eigendom' van de gemeente) overgedragen aan de gemeente. Met eventuele opbrengsten en kosten (bijvoorbeeld sloopkosten) van achterblijvende locaties kan en is in dit IHP geen rekening gehouden.

6.2 Uitgangspunten

In het visiedeel bij 'type maatregelen' is stilgestaan bij de verschillende scenario's die binnen dit IHP te onderscheiden zijn. Voor elk scenario is aangegeven wie de verantwoordelijkheid heeft voor het uitvoeren van het scenario en wat het bijbehorende budget is. De uitgangspunten die hieruit voortvloeien met betrekking tot het bepalen van de investeringen worden hieronder ter verduidelijking op een rij gezet.

Bij het bepalen van de investeringen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Alle bedragen zijn inclusief btw en gebaseerd op de kengetallen van het kwaliteitskader Huisvesting van Ruimte-OK, update 2025;
- Voor nieuwbouw wordt uitgegaan van een bandbreedte voor het stichtingskostenbedrag van € 3.644,- tot € 4.016,- per bruto vierkante meter;
- De gemeentelijke bijdrage voor renovatie is 100% van de stichtingskosten voor nieuwbouw per bruto vierkante meter;
- Het realiseren van de duurzaamheidsambitie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en schoolbesturen als mogelijke bouwheren;
- Bij nieuwbouw wordt uitgegaan van een levensduur van 40 jaar;
- Bij renovatie wordt uitgegaan van ingrepen die de levensduur met ten minste 40 jaar verlengen;
- Voor inclusief onderwijs is rekening gehouden met 5% extra m^2 bvo boven op de ruimtebehoefte in 2040;
- Voor een ENG gebouw is € 150,- per m^2 bvo opgenomen;
- Voor extra buitenruimte is € 35,- per m^2 bvo opgenomen;
- Voor netcongestie is een frictiebudget opgenomen van € 200.000,- per project;
- Voor circulariteit is 10% extra opgenomen;
- Voor regenwateropvang is € 30.000,- per project opgenomen;
- Voor haalbaarheidsonderzoeken is een stelpost van € 50.000,- per project opgenomen;
- Voor tijdelijke huisvesting is een stelpost opgenomen van € 1.200,- per vierkante meter tijdelijke huisvesting;
- Voor kinderopvang is 200 m^2 bvo bovenop de onderwijscapaciteit meegenomen als stelpost;
- Er wordt uitgegaan van circulair slopen.

Kosten die niet zijn meegenomen in de berekeningen:

- Kosten voor aankoop van grond en eventuele aanpassingen aan de infrastructuur/openbare ruimte;
- Kosten voor grondsanering;
- Kosten voor het verwijderen van tijdelijke huisvesting;
- Contextuele factoren of locatie gebonden kosten;
- Verhuiskosten;
- Mogelijke kosten voor eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair;
- Kosten en baten bij het eventueel afstoten van locaties en gebouwen;
- Kosten van MFA Zevenbergschen Hoek.

6.3 Fasering

De onderstaande projecten komen voort uit het IHP en worden naar verwachting in augustus van het genoemde jaar in gebruik genomen.

- Nieuwe voorziening Zevenbergen Oost (fase 1) 2028
- Nieuwe voorziening Zevenbergen Oost (fase 2) 2030
- OBS De Springplank: vervangende nieuwbouw 2031
- Klundert: vervangende nieuwbouw drie scholen 2031
- De Fijne Aarde: vervangende nieuwbouw 2032
- De Toren: vervangende nieuwbouw + vervangende nieuwbouw gymzaal (Droge Mark) 2032
- KC De Boemerang: vervangende nieuwbouw 2033
- Het Kompas: ingreep op termijn 2036
- Markland College Zevenbergen: ingreep op termijn 2039

6.4 Stopjaren

Vanuit het IHP komen de volgende stopjaren naar voren:

	Huidige stopjaar	Stopjaar na project
KC Sint Jozef	2045	
SBO Het Palet	2046	
KC De Arenberg	2048	
RKBS Aventurijn	2050	
De Regenboog	2053	
RKBS De Neerhof	2055	
RKBS De Hoeksteen		2067
Nieuwe voorzieningen Zevenbergen Oost		2068
OBS Willem de Zwijger	2027	2068
PCBS De Singel	1943	2068
OBS De Springplank	2019	2071
CBS Het Bastion	2020	2071
CBS De Molenvliet	2010	2071
RKBS De Rietvest	1997	2071
De Fijne Aarde	2007	2072
RKBS De Toren	2008	2072
IBS De Klaverhoek	2012	2072
KC De Boemerang	2014	2073
Het Kompas	1970	2076
Markland Zevenbergen	2039	2079

7. Slotsom en werkafspraken

7.1 Slotsom

Het voorliggende IHP is met een nauwgezet proces en in constructief overleg met gemeente, schoolbesturen en opvangpartners tot stand gekomen. De gezamenlijke visie geeft een helder perspectief voor de huisvesting van onderwijsvoorzieningen en kinderopvangvoorzieningen in de gemeente Moerdijk. Deze visie bevat tevens concrete spelregels voor de uitvoering van de plannen in het IHP. Met de invoering van dit IHP worden daarnaast de grootste knelpunten in de huisvesting opgelost.

7.2 Aanbevelingen

Onze aanbevelingen zijn onderverdeeld in twee categorieën: (1) aanbevelingen voor het proces en (2) aanbevelingen voor de realisatie van projecten in het IHP.

<u>Proces</u>

- Voer om de vier jaar een actualisatie uit van het IHP. Maak daarbij duidelijke procesafspraken.
- Stel om de drie jaar een leerlingenprognose op en monitor vraag en aanbod (ruimtebehoefte en capaciteit) (in lijn met huidige systematiek gemeente Moerdijk).
- Houd ieder jaar een constructief overleg tussen gemeente, schoolbesturen en kinderopvang over de ontwikkelingen binnen gemeente Moerdijk. Op basis van de werkelijke leerlingentellingen kunnen de gevolgen op de onderwijscapaciteit en een mogelijk ruimtetekort tijdig ondervangen worden. Neem hierin ook de actualisatie van de kengetallen van Ruimte-OK mee.
- Blijf gezamenlijk werken aan de nadere uitwerking van de duurzaamheidsambities voor de kindvoorzieningen in het IHP waarbij de landelijke ontwikkelingen nauwgezet gevolgd worden.
- Schoolbesturen stellen tweejaarlijks een duurzaam MJOP op.
- Houd de ontwikkelingen rondom de stelselwijziging kinderopvang en de daaruit voortkomende vraag nauwgezet in de gaten. Ga indien nodig met elkaar in gesprek en actualiseer het IHP op de huisvesting voor kinderopvang eerder als dat nodig blijkt.

<u>Realisatie projecten in het IHP</u>

- Stel een uitvoeringsprogramma op waarin staat omschreven welke stappen dienen te worden gezet, wie welke rol daarin heeft en welke (detail)planning wordt aangehouden. Het uitvoeringsprogramma en de voortgang van de realisatie van het huisvestingsplan dienen jaarlijks terugkerend tussen de gemeente en het schoolbestuur (en kinderopvangorganisatie) te worden besproken.
- Stel een Plan van Aanpak op voor het hergebruik of de herontwikkeling van, op termijn, vrijvallende locaties.
- De realisatie van het huisvestingsplan heeft impact op een groot aantal leerlingen, ouders en bewoners. Communiceer gezamenlijk (gemeente, schoolbestuur en kinderopvangorganisaties) over de plannen en de planning.

ICS

ADVISEURS

Colofon

Datum: 4 december 2025
Auteur(s): Onno DamenSandra Kolen
Sandra Kolen

info@icsadviseurs.nl
088 - 235 04 27

www.icsadviseurs.nl Onderdeel van **ICS Ruimteregie Groep BV**